

Brev från Cosmos

Det finstilta

Villkor

Genom att läsa den här texten eller få den uppläst har du inte gått med på någonting alls. Vi uppmanar till måttlig motion, gott te, mer kakor och en positiv inställning. I händelse av vadsomhelst är alla i redaktionskommittén kroniskt oskyldiga (botemedel mot detta är ej att vänta). För övrigt anser vi inte att Kartago behöver förstöras. Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Mauris elementum rhoncus arcu. Nam aliquet, erat nec tincidunt ultricies, arcu felis tincidunt quam, id tincidunt mi urna eu diam. Phasellus eget diam eu sapien faucibus blandit ac nec nibh. Praesent in facilisis justo. Phasellus et nibh vitae ante pretium rhoncus. Vivamus aliquet massa eget tortor blandit commodo. Suspendisse viverra interdum purus, et porttitor mauris dictum et. Nam ut nibh non risus cursus pulvinar eu sed neque. Nunc sagittis porttitor fringilla. Sed sagittis ipsum nisi, nec blandit sapien sodales at. Praesent elementum dictum sapien, sed interdum tellus ultricies non. Quisque vel varius justo, ac mollis turpis.

Redaktionskommittén

Bakom den här publikationen ligger ett antal engagerade entusiaster på lur och väntar — titta bakom skärmen så kanske du ser någon av dem. I alfabetisk ordning är Patrik Centerwall, Peter Bengtsson, Sandra Petojevic och Louise Bengtsson Rylander alla något i överkant entusiastiska. Vi hoppas ni har mycket nöje av vår novelltidsskrift!

Upphovsrättsinformation

Novelltidsskriften "Brev från Cosmos — volym 6", ansvarig för utgivningen är redaktionskommittén. Inkluderade verk © respektive upphovspersoner.

- Framsida: © 2018 Peter Bengtsson med tack till Anna Ekström för inspiration
- Novell: Drömfabriken © 2018 Maria Karlberg
- Novell: Inte längre svart © 2018 Aleksandra Petojevic
- Novell: Skymning © 2018 Alexander Unge
- Novell: Oraklets fråga © 2016 Gabriel Nilsson
- Illustrationer till noveller © 2010, 2017 samt 2018 Aleksandra Petojevic

Utgivning

Publikationsdatum 2018-07-28

Göteborg, Sverige

ISSN: 2002-6870

Innehåll

Det finstilla.....	2
Villkor.....	2
Redaktionskommittén.....	2
Upphovsrättsinformation.....	2
Utgivning.....	2
Förord.....	4
Författarpresentationer.....	5
Maria Karlberg.....	5
Sandra Petojevic.....	5
Alexander Unge.....	6
Gabriel Nilsson.....	6
Drömfabriken.....	7
Inte längre svart.....	11
Skymning.....	14
Oraklets Fråga.....	22
Bok- och spelrecensioner.....	29
För gudinnan.....	29
Den som söker.....	31
Ur Varselklotet (Spel).....	32
Nils Gulliksson.....	35
Passagen.....	36
Skrivtävlingar.....	37
Club Cosmos novelltävling 2018.....	37
Fantastiknovelltävlingen 2018.....	37
Fafner förlags romantävling.....	37
Svensk Sci Fi förlags novelltävling.....	37
Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy.....	38
Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening.....	38
Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap.....	38
Steampunk Göteborg – För de steampunkintresserade.....	39
West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk.....	39
Kalendarium.....	40
Adjöss och tack för fisken.....	41

Förord

Framtidsvisioner finns det, vilket inte torde vara obekant för det här magasinets läsare, gott om. Vissa är fyllda av hopp om att mänskligheten om några hundra år ska utforska rymden i sökande efter nya liv och nya civilisationer, medan andra är lite mer värdeneutrala och utgår från att saker och ting kommer vara ungefär som de är i dag, men med lite ny fräck teknologi.

Sedan finns framtidsvisionerna som är tämligen dystra till sin natur och som målar upp en vision av allt har gått, eller är på väg att gå, åt den berömda skogen. Vi pratar dystopier, apokalyptiska eller post-apokalyptiska historier. Områden som redaktionen för Brev från Cosmos tyckte det skulle vara roligt att titta närmare på, så i det här numret serverar vi helt enkelt fyra rykande färska dystopiska och apokalyptiska historier. Vi hoppas, som vanligt, att det ska smaka!

- Redax

Författarpresentationer

Maria Karlberg

Maria Karlberg är tidigare publicerad i antologierna *God jul* och *Getingfällor och norsk karaoke*. Hösten 2018 kommer antologin *H C Andersen*, där hon författat en av novellerna. Hon har skrivit på fritiden i många år, framför allt fantastik och humoristiska texter till studentspex. För de senare belönades hon 2007 med Sällskapet Tage Danielssons Vänners stipendium. Maria var även finalist i SVT:s skrivtävling *Slutet på historien*, där hon bidrog med en avslutning på Jonas Hassen Khemiris novell.

Till vardags arbetar Maria Karlberg som kommunikatör och copywriter vid Linköpings universitet. Hon är medlem i skrivgruppen Sällsamt, som inriktar sig på fantastik.

Foto: Charlotte Perhammar

Blogg: sallsamt.com

Till den här novelltidsskriften har Maria bidragit med novellen [Drömfabriken](#)

Sandra Petojevic

Sandra Petojevic är fil.mag. i konst- och bildvetenskap inom ramen för kulturvetenskap, och hon debuterade 2008 med den första delen i fantasytrilogin *Maktens tiaror* som hon även illustrerat själv. Hon gav ut den på sitt eget förlag och trilogin som fullbordades 2010, fokuserar på äventyr och kulturkrockar samt problem med maktgalenskap och sexism. Och i Sandras fantasyvärld Artezania förekommer även starka kvinnliga karaktärer.

I dag är hon bosatt i Majorna och arbetar på Navtor Nautic AB som sjökortsrättare, där hon korrigerar brittiska papperssjökort över hela världens hav, kuster och floder. Dessa sjökort används i yrkessjöfarten av bl.a. lastbåtar, tankers och passagerarfartyg. Sandra är den enda yrkesverksamma sjökortsrättaren i Sverige, efter att kollegan i Stockholm på Nautiska Magasinet avlidit 2012. Att rätta sjökort är ett tålmodskrävande småpill, därför extraknacker Sandra även som korrekturläsare, och det är också hon som illustrerar novellerna här i *Brev från Cosmos* ända sedan dess allra första nummer.

Websida: erkezzaar.tsudao.com

Till den här novelltidsskriften har Sandra bidragit med novellen [Inte längre svart](#).

Alexander Unge

I början av nittiotalet var Alexander en liten parvel med livlig fantasi. När han upptäckte att det gick att använda idéerna till att skapa berättelser var han därför såld. Långt senare, under studietiden i Uppsala, var han med i redaktionen till den utrikespolitiska föreningens tidskrift. Sedan följde flera skrivarlösa år innan han äntligen hittade tillbaka via en kurs på Medborgarskolan. Fantastiken och novellformatet är något han älskar, det ger möjlighet att prova alla omöjliga idéer, världar och konstellationer. I framtiden hoppas han få ihop en antologi med noveller och sedan se den förverkligas på film. Helst skulle den vinna en Oscar. Fantasin har inga gränser.

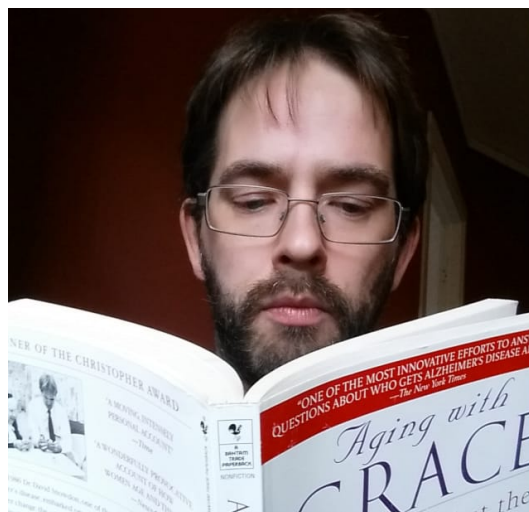
Till den här novelltidsskriften har Alexander bidragit med novellen [Skymning](#).

Gabriel Nilsson

Gabriel ogillar överlag att bli kategoriserad, men kan gå med på att betecknas mångsysslare. Intressena är fler än dygnets timmar rymmer. För närvarande prioriteras skrivande, dans och teckning över världsliga oväsentligheter som karriär och ekonomi, men om bästsäljande böcker och andra vägar till ekonomiskt oberoende fortsätter att lysa med sin frånvaro kan exempelvis tidigare erfarenhet av systemutveckling möjligtvis komma till användning.

Skrivande var ett stort intresse redan innan Gabriel för ett halvt liv sedan flyttade från hemorten Piteå till Uppsala för att inleda universitetsstudier. Den virtuella byrålådan är vid det här laget fullproppad av hundratals noveller och ett halvdussin romanmanus. Än så länge finns inget utgivet i bokform, men några noveller har hamnat i små tidskrifter och dyligt i samband med tävlingar. Genremässigt kan det mesta karaktäriseras som science fiction eller fantasy, men en och annan skruvad samtidskildring finns också med i samlingen.

Till den här novelltidsskriften har Gabriel bidragit med novellen [Oraklets fråga](#).

Drömfabriken

Maria Karlberg

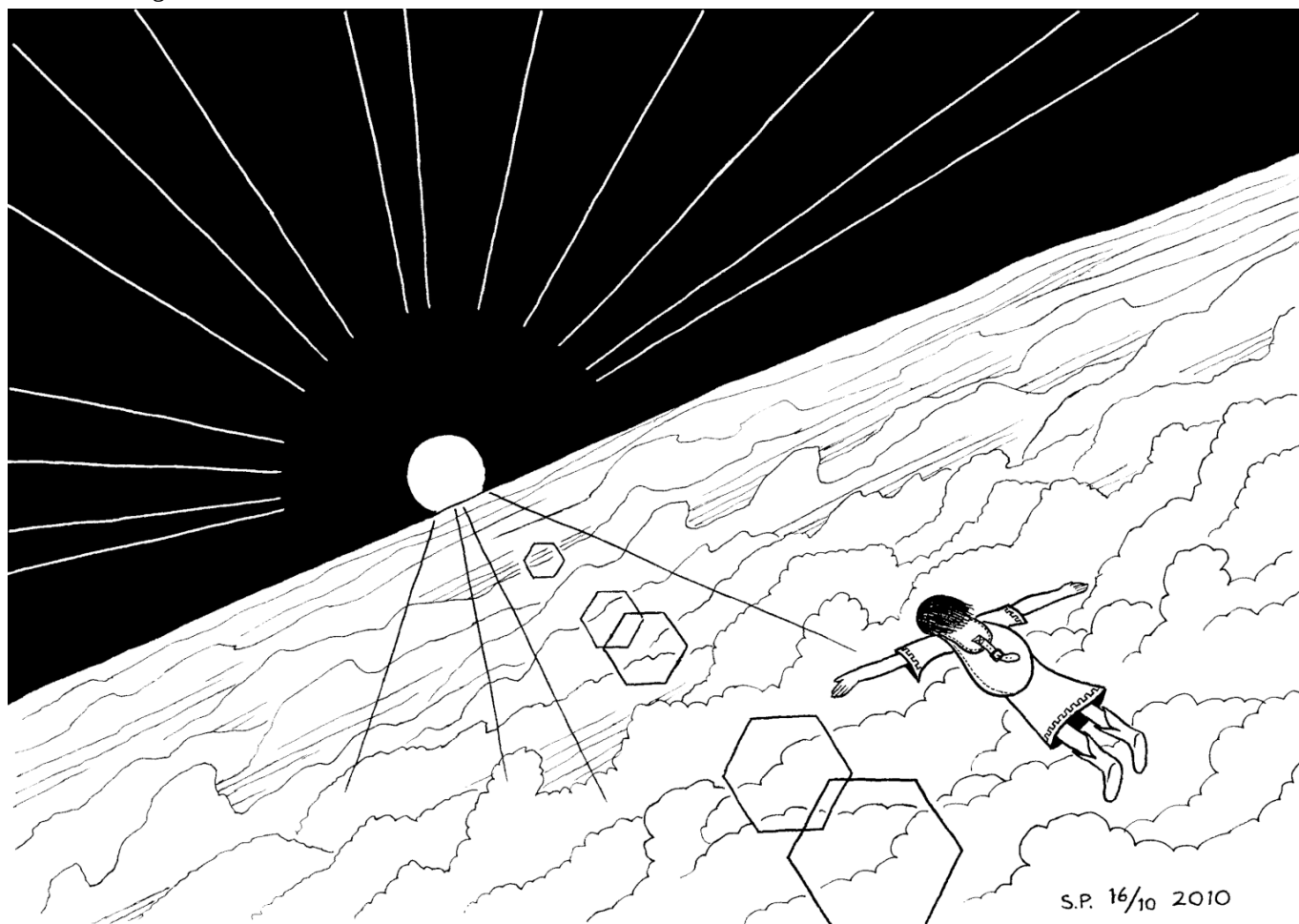

Illustration: Sandra Petojevic

Genombrottet kom en tidig oktobermorgon när forskningsassistenterna som vanligt väckte försökspersonerna i slutet av ett drömpass. En av dem redogjorde för hur hon drömt att hon flög genom luften i en röd kanot, som landade i en flod och förde henne genom djungeln till en infödingsstam där priset för att få stanna var tre snäckor, två fåglar och ett krossat hjärta. Hon betalade och invigdes som stammedlem vid en stor fest där hon sjöng en lång invecklad sång om olika sätt att göra väderprognoser. Detaljrikedomen bedömdes vara sådan att det inte rädde något tvivel om att hon beskrev den artificiella dröm forskarna skapat och planterat i hennes hjärna.

”Det var som fan!” sade en av forskarna när han anlände till det hastigt sammankallade mötet. Någon annan ropade på champagne. Det fanns två flaskor mousserande vin i kylan och de skålade med små vita plastmuggar för sin lysande framgång.

Det lyckade experimentet måste naturligtvis upprepas och metoden förfinas, men efter genombrottet visade sig succén vara relativt lätt att uppnå igen. När de gick ut med upptäckten i en vetenskaplig artikel blev den en världsnöhet. Forskningsledaren, professor Sven Eriksson, bjöds in till de mest prestigefulla pratshowerna med tittare över hela jorden. Det talades om en vetenskaplig revolution och om Nobelpris.

För Alexandra Petersson kändes det hela överkligt. Hon saknade medicinsk kompetens och hade knutits till teamet i egenskap av drömdesigner. Sin bakgrund hade hon inom datorgrafik och visualisering och avhandlingen behandlade realism i virtuella världar.

Hon fick nästan lika mycket uppmärksamhet som Sven, även om det naturligtvis inte skulle bli fråga om något Nobelpris för hennes del. Dock var hon ung, ganska vacker och kvinna i en värld som dominerades av män och det gjorde att hon syntes under förutsägbara rubriker som ”Drömbruden”.

Alexandra sållade hårt bland evenemangen, men en inbjudan var omöjlig att ignorera: ett handskrivet kort på tjockt, guldkantat papper, personligen levererat med bud. Hon tog en taxi till en av de nya skyskraporna i centrum och fick gå igenom två säkerhetskontroller innan de lät henne åka upp i hissen.

Högst upp följde ännu en säkerhetskontroll. Mattorna var så tjocka att det var svårt att gå på dem i höga klackar och hon förbannade sitt val av skor när hon försiktigt trippade efter sekreteraren som inte verkade ha några motsvarande problem.

Mannen vid skrivbordet log brett, reste sig och kom runt för att hälsa.

”Miss Petersson, så roligt att träffa er!” sade han på engelska utan märkbar brytning.

”Nöjet är på min sida, Mister Wu”, svarade hon och skakade hand med honom innan han erbjöd henne att sätta sig och frågade om hon ville ha något att dricka. Hon tackade ja till grönt te och sekreteraren gled in med en liten silverbricka.

Mister Wu kom snabbt till saken. Han hade köpt patentet på den process som tillät drömmar att planteras i den mänskliga hjärnan. Upptäckten skulle nu kommersialiseras inom bolaget Dreamzone. Han erbjöd Alexandra positionen som utvecklingschef, med en lön som tvingade henne att dra efter andan och försiktigt upprepa den för att försäkra sig om att hon hört rätt.

”Plus sedvanliga förmåner, naturligtvis”, tillade han. ”Vi sänder er ett kontrakt – om ni är intresserad?”

* * *

På bara några veckor rekryterades hon femtio personer i Stockholm, Lagos och Ho Chi Minh City. Dagarna fylldes av möten och flöt in i varandra – när Sydamerika somnade vaknade Asien. Utvecklingsavdelningen växte till närmare tvåhundra personer. Marknadsundersökningar visade att de mest efterfrågade drömmarna handlade om att besöka exotiska platser som Amazonas, Mount Everest och Mars, att leva ett liv i berömmelse och rikedom och att riskfritt utsätta sig för extrema, våldsamma situationer. Många ville också träda in i världar från böcker, filmer och spel (vilket först krävde att copyrightfrågorna redde ut – inte alltid så enkelt). Och naturligtvis var det stor efterfrågan på alla former av sex.

”Jag trodde aldrig att jag skulle hamna i porrindustrin”, sade hon med ett skratt vid ett av de sällsynta tillfällena då hon hann gå på en privat middag med några gamla vänner från studietiden. Egentligen såg hon inga problem: de olika scenarierna skapades helt virtuellt och om de gav människor tillfredsställelse gjorde de väl ingen skada.

Förutom dessa massproducerade produkter lät hon snart inrätta en avdelning som byggde helt kundanpassade, individuella lösningar. Det blev mycket dyrt, men det fanns de som var villiga att betala och deras önskemål var nästan alltid variationer på ett och samma tema. De kom med bilder och filmer av en partner, förälder, syster, bror, dotter eller son och ville ha en dröm konstruerad där de fick möta personen igen. Ibland var anförvanten avliden, ibland en hustru som lämnat eller ett barn som brutit kontakten – man skapade då en lycklig återförening eller en situation där konflikten aldrig ägt rum. Arbetet krävde noggranna förberedelser, efterforskningar och djupintervjuer, men de allra flesta var mycket nöjda med resultatet.

Det var en av dessa kunder, en förmögen änkling, som inspirerade Dreamzone till en ny verksamhetsgren. Han hade köpt en lång och detaljrik dröm om sin döda hustru. I normala fall kom människor till Dreamzones kundcenter för att drömma, men den här mannen köpte en egen drömutrustning och anställde egna operatörer. Sedan lät han sig sovas ned i sovrummet på sitt slott i Skottland och meddelade via sin advokat att han hade för avsikt att sova och drömma resten av sitt liv. Han fick näring via dropp och sjukvårdspersonal såg till honom dygnet runt. Bilder på hans fridfullt sovande ansikte sändes ut över hela världen, tillsammans med en tre minuter lång sekvens ur drömmen som offentliggjorts efter hans skriftliga tillstånd.

En ny nisch öppnade sig. Målgruppen var liten men extremt kapitalstark och, som någon galghumoristiskt konstaterade under en sen after work, köptrogen. Ett stort hotell i Schweiz byggdes om för att hysa dessa ”sleepers”. Där fanns också faciliteter för att ta emot anhöriga som ville försäkra sig om att de sovande åtminstone såg ut att må bra – det fanns inget sätt att kommunicera med dem utan att avbryta behandlingen.

Sven Eriksson, numera professor emeritus, fick äntligen sitt Nobelpris. I talet beskrev han sin glädje över att ha bidragit till så många människors lycka och skämtade om att han själv skulle boka plats på anläggningen i Schweiz – Maison de rêve – för sina sista år. Denna positiva uppmärksamhet ansågs väga upp kritiken mot att allt yngre människor lade in sig på Maison de rêve och bytte bort sina liv mot en drömvärld utan överraskningar och besvikelser.

Alexandra fick ingen inbjudan till Nobelmiddagen, men hon hade redan drömt en perfekt version av den tre gånger. Utvecklingsavdelningen på Dreamzone bestod nu av över tretusen personer i nio städer och hon fick resa en hel del för att hålla sig uppdaterad. Hon tog helst ett av företagets plan där hon som en anställningsförmån kunde drömma sig igenom de långa flygturerna.

* * *

Det var under ett besök i *São Paulo* som allt förändrades. Alexandra landade tidigt på morgonen och åkte direkt till Dreamzone för ett möte med platschefen Santos. Verksamheten hade expanderat kraftigt och Santos hade förberett en lång genomgång. Hon kämpade för att hålla sig alert och inte gäspa. Ironiskt nog hade hon börjat sova allt sämre på nätterna. Hon nöp sig själv i smyg på insidan av armen.

”Jag vill gå runt också”, sade hon.

”Självklart”, sade han.

De gick långsamt genom kontorslandskapet där stora fläktar brummade i taket. Santos pratade och skrattade högt medan de gick och hon försökte vara lika lättsam, men kände bara att hon ville hem. Om man nu kunde kalla hennes lägenhet i Stockholm för hemma, med tanke på hur lite tid hon faktiskt tillbringade där.

En bildskärm i utkanten av synfältet fångade hennes uppmärksamhet. På den fanns en hand, vars fingrar ett i taget höll på att ruttna och falla av.

Santos följde hennes blick och började skrika åt utvecklaren på portugisiska. Mannen låste sin skärm med ett par snabba tangenttryck och bilden försvann.

”Vad var det där?” frågade Alexandra.

”Något privat projekt”, sade Santos, ”inget han ska göra på arbetstid, jag ska sparka honom!”

Privat projekt? Hon tänkte på verksamhetens kraftiga expansion och på hur Santos liksom glidit över vissa saker i sin presentation. Hon hade inte velat fråga eftersom hon var så trött, hade tänkt att det var hon som hade missat något.

”Lås upp datorn”, sade hon. Utvecklaren tittade på Santos som skakade på huvudet. Tystnaden blev längre.

”Följ med”, sade Santos till Alexandra. ”Jag ska förklara.”

* * *

Inne på Santos kontor fick hon höra om Dreamzones nya, hemliga inriktning. Skräddarsydda mardrömmar. Mycket effektiva som hot, tortyr och bestraffning.

Hon hade varit dum. Hon hade trott att hon haft ledningen bakom sig när hon bestämt avvisat liknande idéer genom åren.

”Det är oacceptabelt”, sade hon. Hon fann att hennes händer darrade och knöt dem under skrivbordet så att han inte skulle se dem. ”Det upphör. Nu. Annars går jag ut i media.”

Hon såg honom aldrig trycka på knappen. Vakterna fanns plötsligt överallt, hon kände ett lätt stick i armen. Rummet blev suddigt omkring henne och sedan var det borta.

* * *

När hon vaknade hade hon handbojor. Framför henne fanns en skärm med Mister Wus ansikte.

”Jag är ledsen, Miss Petersson”, sade han och lät uppriktig men inte särskilt engagerad. ”Jag har uppskattat vårt samarbete.”

Hon ville säga *ni kan inte göra så här*, men det kunde han naturligtvis.

”Snälla, släpp mig”, sade hon i stället. Hon hade svårt att få fram orden. Någon rörde sig bakom henne och ett glas hölls mot hennes läppar. Hon svalde en klunk vatten och harklade sig:

”Jag lovar att hålla tyst, bara ni släpper mig.”

”Jag beklagar”, sade Mister Wu. ”Det är inte ett alternativ, men vi har ett annat erbjudande till er. Jag tror att ni kommer att finna det mycket generöst. Faktiskt rena drömtillvaron.”

* * *

Det var Santos själv som gjorde de personliga intervjuerna inför hennes dröm. Trots att han var den som förrått henne fann hon det oväntat lätt att anförtro honom sina innersta önsknings.

Han var allvarlig och professionell, lyssnade uppmärksamt och ställde relevanta följdfrågor, men avslöjade inga känslor vid deras möten. Inte förrän sista gången de sågs, när de hade kontrollerat alla detaljer ännu en gång. Han fällde ihop sin dator och reste sig.

”De kommer om en kvart för att ge er injektionen”, sade han. ”Adjö.”

De skakade hand, kollegor emellan. Det var dags för honom att gå, men han tvekade och tillade:

”Jag är verkligen ...”

”Kyss mig”, sade hon.

Han stelnade till och fick ett spänt drag kring munnen. Struphuvudet rörde sig när han svalde.

”Kyss mig, snälla”, upprepade hon. ”Jag vill kyssa någon en gång till.”

”I din dröm kommer du ...”, började han.

”Jag vet det”, sade hon.

Hon fortsatte se på honom. Han tvekade ett ögonblick innan han lutade sig fram och mjukt tryckte sina läppar mot hennes. De smakade lite salt. Hon slöt ögonen, öppnade munnen ännu mer och släppte in hans varma andedräkt och tunga.

”Sov gott”, viskade han i hennes öra och lämnade henne.

Hon öppnade inte ögonen förrän hon hörde dörren igen och sjukvårdspersonalen kom in. De flyttade henne till sängen, kopplade henne till maskinerna. Hon tittade upp i taket som om ingenting av detta intresserade henne när hon kände det lätta sticket.

Det var en tidig morgon i oktober. En kvinna i sal 2 slog upp ögonen och svarade på rutinfrågan hon fått varje gång hon deltagit i experimentet.

”Jag är ledsen”, sade hon. ”Jag minns ingenting.”

Inte längre svart

Sandra Petojevic

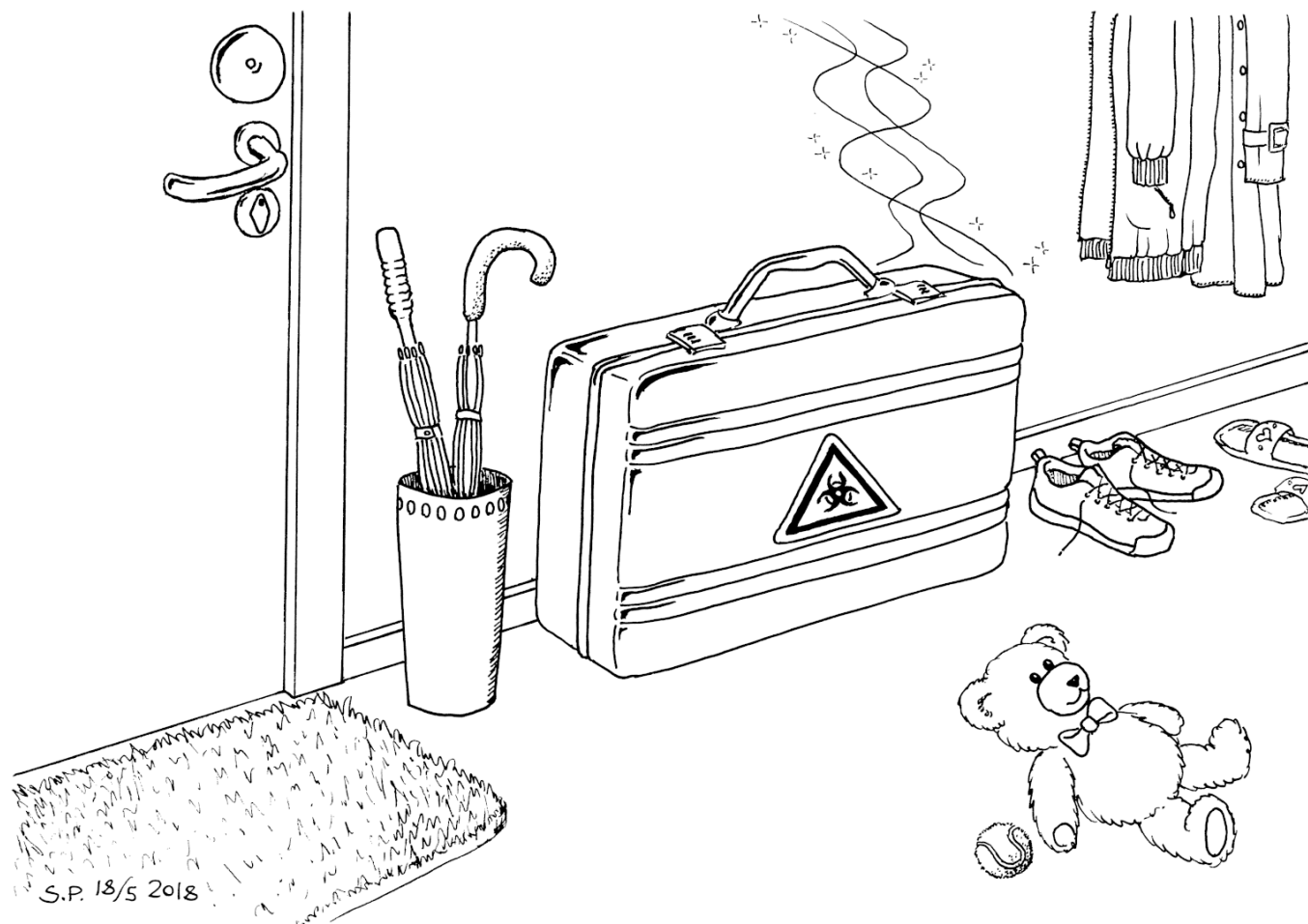

Illustration: Sandra Petojevic

Äntligen var pappa hemma! Den nioårige pojken släppte sitt racket och sin tennisboll på den solupplysta garageuppfarten och sprang in i tamburen. Pappa var dock fortfarande upptagen med sitt jobb och pratade om besynnerliga saker i mobilen. Polymerförtärande nanopartiklar och petroleumproducerande cyborger. I hallen stod den vanliga svarta portföljen, men även en ny, spännande aluminiumväska med gulsvar varningsskylt. Pojken böjde sig över den nya metallväskan, men pappa föste bort honom med ena handen medan han oupphörligt talade upphetsat i mobilen med den andra. Till slut kunde pojken inte hålla sig längre. Han ryckte i pappas rock.

”Vad har du i väskan, pappa?”

Något spännande var det, men så fort pojken försökte komma nära den, blev han vänligt men bestämt bortputtad. När pappa äntligen var färdig med samtalet studsade pojken på hallmattan av otålighet.

”William, det jag har i väskan ska jag ta patent på i morgon, det är lösningen på såväl oljekrisen som det faktum att våra hav är fulla med små, små plastbitar som äts av fiskar och fåglar.

”Får jag se?”

Pappa fingrade de båda kodlåsen och med ett klick öppnade han väskan. William såg fascinerat på dess innehåll. Det var tolv runda glasburkar som låg i träfack bland väldoftande hyvelspån. Pappan tog upp en burk och höll fram den mot William. Möglet i den var ett grått ludd, men det intressanta var att det växte på legobitar, gem, bitar av plastpåsar, plastkorkar och annat.

”Det här är en speciell mögelsort som jag med hjälp av genteknik forskat fram, den äter allehanda sorters plast som annars inte bryts ner i naturen. På så vis förvandlas all den nerskräpande plasten till biomassa.”

William lyssnade uppmärksamt. Han hade sett på TV och Youtube hur haven var fulla med plast som skvalpade omkring likt enorma öar. Han hade sett hur fåglar och fiskar dog av svält då de ätit den färggranna plasten i tron att det var mat. Pojken tyckte synd om fåglarna och fiskarna. Över huvud taget var han förtjust i djur och hade redan i andra klass bestämt sig för att bli vegan.

”Kan plast verkligen mögla?”

”Den har inte kunnat det – ända tills nu.” Pappa stoppade varsamt ner burken och stängde väskan. ”När detta släpps ut i världshaven kommer plasten att mögla till biomassa som äts av djurplankton som i sin tur blir mat till alla räkor, fiskar och valar. Och i stora silos kan man på ett miljövänligt sätt bryta ner plasten och omvandla den till råolja som i sin tur kan bli flygbränsle. Då kommer man aldrig mer att behöva borra efter olja, och man får ett verkligt hållbart alternativ som gör att temperaturstegringen i klimatet inte blir mer än två grader över medel.”

William log. Han hade läst och sett en hel del om klimatförändringen och var betydligt mer rädd för den, än hans farfar hade varit inför ett eventuellt kärnvapenkrig i hans ålder. Och nu stod hans egen far framför honom med den perfekta lösningen på klimatkrisen och miljöförstörelsen.

”Jag älskar dig, pappa!”

”Jag älskar dig också, grabben.”

Pappa rufsade leende Williams hår och gick sedan in i köket för att hälsa på mamma och hjälpa henne att göra i ordning kvällsmaten. William tänkte på alla fiskar och fåglar som hittats döda, ihjälsvultna med magarna fulla av plast. Bilderna av vitnade skelett som omslöt färggranna plastbitar plågade honom. Stackars djur som tror att plast går att äta, tänkte han. Men nu kan jag äntligen rädda dem!

William väntade tills pappa började rensa grönsakerna och smög tillbaka ut i hallen. Lyckligtvis hade pappa glömt att låsa väskan och William knäppte försiktigt upp den. Han valde ut ett plastgem som såg ut att vara täckt av grå päls. Det kändes mjukt och lent, som sammet. Med det möjliga gemet i nypan skruvade han på glasburkens plåtlock och stängde noga igen väskan.

William gick ut till ån som rann längs med tomtens gräsmatta. Solen sken och de båda äppelträden som nästan blommat ut var ännu full av tusentals bin och humlor som hummade omkring. Med ett stort leende släppte han det möjliga gemet i ån. Strömmen förde genast bort den och William tänkte på alla svältande fiskar som nu skulle få mat istället för plasticskräp. Med små skutt sprang han tillbaka in i köket där han satte sig till bordet för att äta kvällsmat, moussaka med auberginer, sojaost och färska grönsaker. När han ätit färdigt gick han till vardagsrummet för att lyssna på farfars skivor på grammofonen. Bäst tyckte han om *Bröderna Lejonhjärta* och *Tarzan*, spännande äventyr i fantastiska länder. Han gillade även att lyssna på ABBA, Boney M och på MECO, en funkgrupp med dansanta rytmer. MECO spelade en cover på filmmusiken i *Star Wars*, något som såväl William som hans numera avlidne farfar hade älskat. Med musiken färdades han med rymdskepp till Tatooine och andra världar, och kämpade sida vid sida med Luke Skywalker och Han Solo mot den onde Darth Vader. Han var försiktig med pick-upen och noga med att stoppa tillbaka skivorna i fodralen när han hade lyssnat på dem, så att de inte skulle bli dammiga. Ett hårstrå pillade han varsamt bort med tummen från den blanka, svarta vinylen.

Skolavslutningen hade varit trevlig med glada flaggor, ballonger och en avlång prinsesstårta som sträckte sig över tre skolbänkar. Mamma och pappa hade varit med i aulan och applåderat när William med sina klasskamrater hade sjungit en gammal sång av ABBA, ”I Have a Dream”. Sedan hade de hämtat hem honom i sin begagnade Tesla, och han hade fått sin favoritträtt, stuvning på gröna linser med senap och två saftiga kiwifruktar till efterrätt. Pappa hade därefter spelat tennis med honom mellan huset och äppelträden, tills bollen hade flugit över grannens tak och landat i hänggränsen. Då hade de ramlat i gräset och skrattat. Det hade varit en perfekt dag, och denna dag skulle William minnas som den sista dagen före katastrofen.

William skulle som avslutning på den härliga dagen lyssna på sin favoritskiva med Astrid Lindgrens fantasysaga och tog ut den ur fodralet. Skivan var inte längre svart. Den var grå och alldeles luddig. Och

den kändes mjuk, otäckt mjuk. William skrek till. Mamma och pappa kom genast för att se vad som hade hänt. Mamma trodde skivan hade blivit smutsig men pappa förstod genast vad som stod på.

”Har du varit och rotat i min väska?”

William tittade skamset ner mot golvet. Hur kunde pappa veta?

”Svara mig, jag måste veta! Har du öppnat min väska?”

”Ja pappa ... jag gjorde det i förrgår ... förlåt ...”

”William! Fattar du var du har gjort?”

”Jag ... jag släppte gemet i ån ... jag förstår inte varför skivan är ...”

”Tvättade du händerna efter att du tagit i det mögliga plastgemet?”

”Nää... jag tänkte inte på det ... jag tyckte inte den var så smutsig ...”

”Men du spelade skivor efter maten! Du hade mögel på fingrarna!”

”Är ... är det giftigt?”

”Inte för oss, nä. Men nu kommer all plast vi har i huset att mögla! Och det finns inget motmedel än, för det har jag ännu inte hunnit odla fram. Jag tog patent på möglet dagen innan din skolavslutning, men det var inte färdigt för användning än. Tänk på allt som är gjort av plast: Vinylskivorna, grammofonen, elsladdarna, mammas matlådor, min mobiltelefon och min laptop, din regnjacka, ja till och med det mesta i vår bil! Mögelsporerna du lämnat med dina fingrar gör att vi måste lämna huset omedelbart och bränna det, så att möglet inte sprids till våra grannar.”

William nickade stumt. Det som hade varit ett till synes oskyldigt pojkestreck hade nu gjort att han, mamma och pappa nu var tvungna att lämna allt de hade.

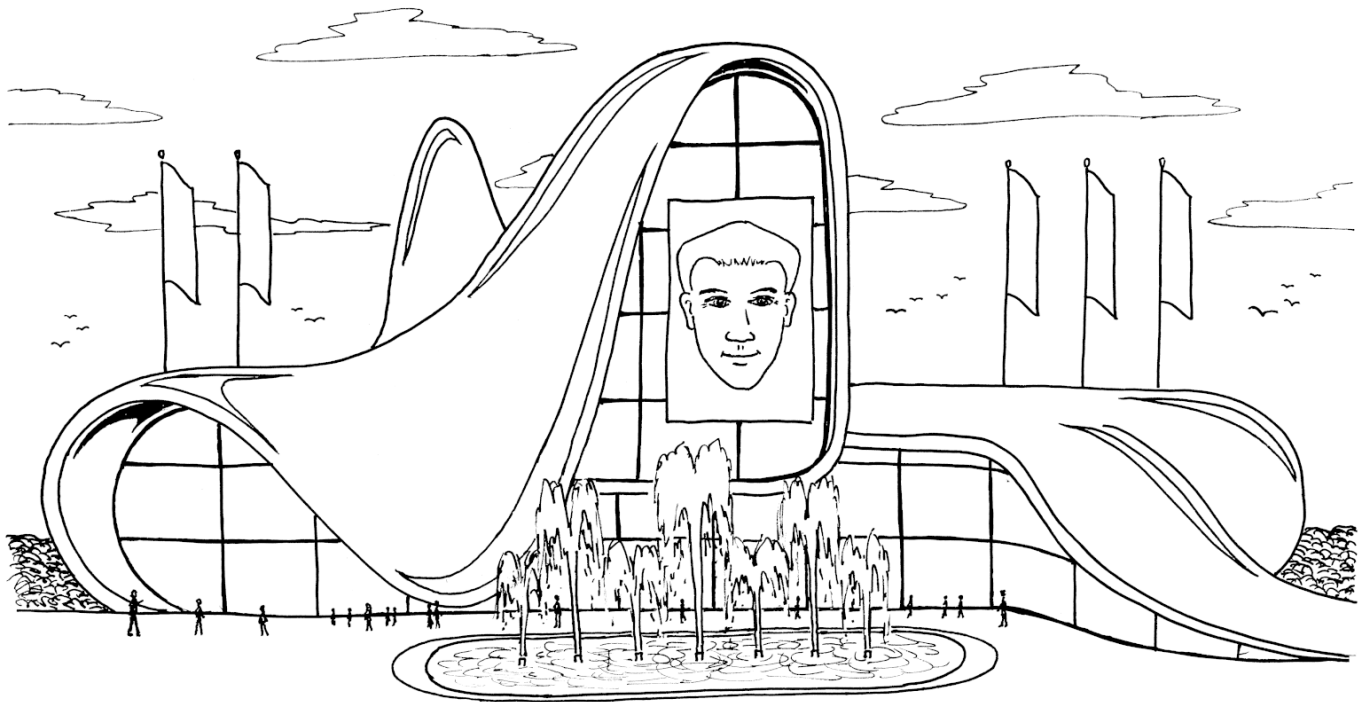
De duschade noga och tog på sig de kläder som legat längst in i garderoben. Sedan satte sig William och mamma i bilen medan pappa gick för att hämta tändvätskan. Så ringde han brandkåren och sa att de bara skulle spruta vatten på grannarnas hus, inte på hans eget.

Några dagar efter att de flyttat in på ett prisvärt och bekvämt hotell kom beskedet att hemförsäkringen inte gällde, eftersom pappa själv tänt på. Lyckligtvis hade han fortfarande jobbet kvar som professor och forskare på laboratoriet i huvudstaden, men motmedlet skulle ta flera månader, kanske år, att framställa.

Det fanns TV på hotellrummet och William kunde se på Barnkanalen. Bäst tyckte han om de program som utspelades i rymden, även om det oftast var gamla repriser. *Robyn och rymdpatrullen* var egentligen för mindre barn, men han tyckte att figurerna var roliga, hans favorit var den ljusblå utomjordingen i rödvit rymddräkt. När han sett klart programmet hade pappa gått in i badrummet för att duscha. Vattnet skvalade medan pappa sjöng ”Mamma Mia” av ABBA så att det ekade. Mamma hade precis gått ut för att handla eftersom färdigrätter var billigare än hotellets egen kvällsmat. Det skulle bli kåldolmar med sojafärs. William log och tog fram sin nalle med dragkedja på ryggen och öppnade den. Därinne vilade en Star Wars-figur som hade tillhört farfar. Det var självaste Darth Vader. Men han var inte längre svart. Han var grå och lika luden som wookieen Chewbacca.

Skymning

Alexander Unge

S.P. 21/5 2018

Illustration: Sandra Petojevic

Ministern för framtidens fortskridande stannade till framför ingången till det historisk-tekniska museet. Han lät blicken vila på den mer än tio gånger så stora holografiska bilden av honom själv. Den svävade ovanför entrén med texten ”Låt dåtiden leva med den nya ljusteknologin – invigningstalare Dr. Natt”. Han kunde aldrig vänja sig vid att se sitt namn sådär, eller sig själv så uppförstorad. Hans hologramjag verkade så kraftfullt och självsäkert, en viljans varelse.

Ministern ljudade Natt tyst för sig själv, smakade på ordet. Egentligen borde han väl lyssna på kritiken och försöka följa med namnvågen. När var och en ändå hade ett enkelt identifierbart unikt DNA-kodat nummer innehållande alla demografiska data borde man väl kunna kalla sig för något fantasifullt, verkade majoriteten ha resonerat. Som barn hade metalliskt klingande framtidsnamn varit på modet, nu var det naturnamn och hav. Han kunde knappt räkna hur många skolbarn han träffat på liknande invigningar som hetat Ocean eller Havstång. De riktigt trendkänsliga bytte naturligtvis namn efter skiftningarna, Måne, Halvmåne eller Ebb och Flod. Hans eget namn, Natt, var varken modernt eller spännande.

En svävare flög fram i överljudshastighet, skapade en tredimensionell sändning av det historiskt-tekniska museet. Den fångade byggnadens avlånga och glänsande silverkropp, de ständigt växlande ornamenten och det prisbelönta sjungande vattnet utanför. För närvarande sjöng det en lekfull aria komponerat utifrån den senaste tidens väderdata. Inuti museets väldiga hall skulle invigningen snart börja. De annars så stillsamma intendenterna stod i klungor och pratade, ibland skrattade någon till högt. Utöver journalister, historiker och teknikfantaster var även speciellt utvalda skolklasser inbjudna. Några av skolbarnen klättrade redan runt i den gravitationslösa statyparken, museets interaktiva barnavdelning. För

ett klättrande barn kunde ett marmorerat huvud bli en del av ett balansäventyr, en utsträckt vit hand till ett trappsteg.

Invigningstalarens och tillika Ministern för Framtidens fortskridande blick gled istället vidare till de barn som inte vågat sig ut i statyparken. De stod försiktigt och tittade sig omkring vid den vitt skimrande lärarassistenten medan de väntade på sin mänskliga överlärare. En inre bild av honom själv som barn fladdrade förbi medvetandet; även han försiktig, grät när han skulle klättra högt, trots försäkran om att han inte kunde ramla och slå sig i en gravitationshage. Visst, den terapeutiska psykokemiska omprogrammeringen hade senare effektivt tagit bort den anakronistiska rädslan för höjder, men det var eftertänksamheten som tagit honom ända till regeringen. Den och det faktum att den tidigare framtidsministern tvingades avgå precis när Natt själv råkat få sin avhandling uppmärksam i media.

Hans tankar avbröts av att Överläraren klev in genom museets huvudentré, en rund snurrande portal formad av gulfiber. Hennes armar pryddes av gnistrande ljuskällor, en för varje barn i närheten. Hon rörde vant vid armbandet, kallade till sig sin flock av barn. Ett milt grönt sken strålade från armarna, ett tecken både på att barnen samlats och att det var dags för ministern att kliva upp på podiet.

Några av de små viskade till varandra, andra såg nollställda ut. Framför honom svävade fotografassistenten ljudlöst, programmerad för bilder enligt de senaste estetiska kraven. Han log mot barnen, fick till det enligt de muskelspecifikationer han rekommenderats för att se genuin ut. ”Ni barn är de första som får se detta! Ja, förutom uppfinnarjockarna nere i källarlabbet. Man säger ju att ni barn är framtiden, men för att skapa framtiden behöver man känna till sin historia och här är den nu!”

Han nickade och rörde vid aktivitetsringen runt tummen. I mitten av salen växte en globformad ljuskälla som sedan minskade i intensitet för att därefter försvinna och bli till en primitiv by. Människor i trasiga kläder klev runt, ansiktena var fårade och merparten hade sår på händer och i ansiktet.

”Välkommen till Gammelby, drygt 600 år från i dag! Det här blir det tredje museet som erbjuder möjlighet att gå runt i en fullt levande återskapning av dåtida platser. Historien har aldrig varit mer levande än nu.” Han svepte med handen över den nyss uppkomna byn, berättade några anekdoter från forskartiden om hur tekniken utvecklats och tackade de industrier som sponsrat projektet. Han skämtade, drev med sig själv på det sätt som analysavdelningen vid departementet uppmärksammat gick hem hos opinionen. Hans upplevda ödmjukhet hade tydligen varit en av hans stora framgångsfaktorer. Han fortsatte sedan: ”Det är en stor ära att lämna över till någon som verkligen kan detta, årets lärare!” Han nickade mot överläraren medan han klev ned från podiet, behövde inte vänta på applåder. Fotografassistenten skulle automatisk lägga till dem.

Läraren tog till orda, såg på de ivriga barnen som längtade efter att få gå runt i byn. Hon log, skrattade till: ”En del av den yngre publiken är lite otålig att få gå runt och titta på simulationen ser jag! De vill säkert inte höra mer prat, men vad fantastiskt att titta ut över friska barn som får möjlighet till utbildning. Var ser vi barnen i Gammelby? Sitter de försjunkna i böcker? Leker de fritt? Är de fyllda av rastlös energi?”

Hon gjorde en kort paus, tittade ut på publiken där några av underlärarna försökte hålla de mer leksugna barnen stilla.

”Nej, vi ser barn som är trötta, ledbrutna och sjuka. Barn som får kämpa för sitt uppehälle, som inte får vara barn och inte får utvecklas. Det är sant att vi kan lära av historien, men lika sant är att den hjälper oss inse hur mycket vi har åstadkommit! Vad kommer vi om ytterligare 600 år tänka när vi ser tillbaka på i dag? Vilka fantastiska framsteg kommer ni barn att göra när ni är vuxna?”

Spontana applåder uppstod, och efter att läraren förmedlat bakgrundsfakta om interaktiva museum, aktiverades ljudsimulatorens.

Minglet efteråt blev tack och lov kort. Ministern var tacksam för det nya intersociala mingelsystemet som höll koll på vilka han borde prata med och vad de hette. Den kunde till och med föreslå samtalsämnen. En kort stund senare var invigningen över och han for förbi kvarter efter kvarter i bilen, tillbaka till regeringsbyggnaden. Han lyssnade med ett halvt öra på kalendern som lästes upp medan tankarna gick till återskapandet av historia och forskning. Det hade väckts en del minnen när

han för någon dag sedan läst hur en person i hans gamla forskarteam dött. Först hade han känt panik välla upp, trott att det handlat om hans gamla vän. Det visade det sig inte vara, han hade nästan skämts över hur lättad han blivit. Nyheterna hade med hänsyn till anhöriga och pressetik varit förtegnade om detaljerna men det antogs att det rört sig om självmord, ett nästintill utdött fenomen. Världen måste ha sett så annorlunda ut tidigare, mörkare. Ändå var framstegen fläckvisa. Som det ironiska i att ljus från svunna tider kunde återskapas i detalj när något så enkelt som ljud fick simuleras med bristfälliga algoritmer. Undra om det skulle gå att återskapa även ljud så småningom och hur i sådant fall? Han kunde sakna spekulationerna under forskartiden, djupdykningarna i historien och de invecklade diskussionerna. Högt sade han till det automatiska servicesystemet:

”Har jag några möten inplanerade med forskarkåren?”

”Du har inga inplanerade inom den kommande månaden.”

Han suckade.

”Önskar du att jag planerar in ett inom ett prioriterat område?”

Han nickade. Han kunde aldrig riktigt vänja sig vid de nya emotionella mönsterigenkännarna som kunde tyda subtil mimik och röstlägen så väl.

”Ett möte har planerats i dag med en tidigare kollega till dig. Du har sammanlagt två timmar att vara där på. Det tidigare välgörenhetsengagemanget under samma tid tas över av en mänsklig assistent.”

Han log, kände hur axlarna slappnade av. Natt slöt ögonen och hans val av lugn klassisk musik började spelas, bilen kände av stämmningsläget och visste att han önskade en stunds vila. Det var egentligen inte långt till campusområdet, trots det hade det varit alltför länge sedan han var där. Universitetets välkomstannex var som alltid omisskännligt. Det svävade 20 meter över marken byggd i det tyngdlösa ämnet gravitonium. Byggnadens miljarder plattor kunde byta både färg och till viss del form, och väggarna såg denna dag ut som havsblå fjäll. Han hade något vagt minne av att ha läst något om att Oceanernas Dag skulle firas inom kort. Säkerhetskontrollerna vid universitet var av det faciliterande slaget som blev allt vanligare; inga vakter, inga omständliga kortkontroller, allt skannades obemärkt i bakgrunden.

Kollegan väntade på honom i hallen till historiefakulteten, hon var klädd i en holografisk mantel med dekanstatus. Det hade gått bra för den gamla vännen Siluett. De kramade om varandra, hon låg redan i nätverket och enklare kroppskontakt kunde initieras utan att säkerhetsprotokollet aktiverades. På det hela taget var han nöjd med säkerhetsarrangemanget, det hade sett otympligt ut att gå runt med mänskliga vakter på det vis han sett under historieforskningen.

De slog sig ned i arbetsrummet, fönstret filtrerade dagsljuset brandgult. ”Väljer du efter meny eller önskas något annat?” frågade dekanen.

”En öl – en riktig – och så ärtsoppan med grädde.”

Hon nickade till svar, rummets system hade redan noterat önskan och skickat den vidare. Det kändes högtidligt att vara tillbaka, roligare än han vågat hoppas och han ville fira det lite. Givetvis registrerades att han intog alkohol och avvek från dietplanen. Som offentlig person var det enligt transparensparagrafen något som angick väljarna. Samtidigt stod det honom fritt att äta vad han ville och han hade en tillräckligt god popularitet i mätningarna. En öl kunde han gott unna sig.

Tillverkningen av mat skedde i köket, egna proteinsyntetiserare på rummet hade bara professorer.

En mänsklig assistent knackade en liten stund senare på dörren med ärtsoppan, ölen och dekanens insektsberikade grönsakspaj. De pratade om gamla minnen, hon hade hört om honom i media men han ville veta hur hon haft det.

”Jag blev så glad när jag hörde från dig idag, har verkligen tänkt på dig nu efter vad som hände. Dödsfallet menar jag. Så himla hemskt.”

De satt tysta, han tittade på hennes mörka och tjocka ögonbryn, de gav hennes ansikte karaktär. Håret var vackert, långt med mogna inslag av gråa strån. Deras ögon möttes, de tittade båda bort.

Dekanen harklade sig och sa sedan: ”Ett av våra gamla skötebarn har fått liv igen så att säga, men du har ju så klart en massa uppdrag redan, som alla granskas noggrant.”

Siluett skrattade till, med en ovanligt gäll och hög röst. Det påminde honom om den gången hon med ett litet skratt förklarade blåmärkena med en dum felinställning på träningsmaskinen, men senare gråtande berättat att det var hennes partner som slagit henne. Så arg han blivit då! Velat ta saken i egna händer, utsätta den förbannade partnern för den gamla formen av bestraffning. Hur kunde någon vilja utsätta en så fin människa som Siluett för något? Han hade behandlat henne så mycket bättre om han bara fått möjlighet.

Solens strålar var lika brandgula, rummet lika vackert dekorerat som tidigare, men det kändes inte rätt. Natt ansträngde sig för att hålla pulsen nere, inte ge några signaler till det livvaktssystem som han ständigt var uppkopplad mot.

Han log tillbaka, tog en liten sked av ärtsoppan och en klunk av den perfekt tempererade ölen. Lät blicken svepa över bordet, väntade några sekunder innan han sa, med vad han hoppades var en avslappnad röst: ”De där grejerna i hörnet påminner mig om det där eviga störbruset i källarområdet. Är det fortfarande så att det stör ut övervakningssystemet?”

Hennes klarblå ögon smalnade ett ögonblick, hade den gamla vännen förstått? De hade alltid haft ett speciellt band. Hon log sedan ett utstuderat leende, skrattade till och berättade att han kunde få se själv.

Han sänkte medvetet axlarna, fick ner pulsen och fortsatte kallpratet ett litet tag till. ”Det var gott, men jag blev alldeles för mätt, känns så ovanligt att gå utanför kostrekommendationen.”

De gick i tystnad mot hallen, tog skytteln ner till källardelen och magnetprojektorn. Det pep till, systemen kunde inte kommunicera i närheten av energikällan.

Hon ställde sig med ansiktet vänt mot projektorn, bort från skytteln och resten av källaren. ”Ställ dig bredvid mig och låtsas studera magneten, vi har bara några minuter på oss innan systemen kompenserar.”

Han sa inget, tittade allvarligt på sin före detta kollega. Ansiktet var stramt och allvarligt.

”Minns du Framtidsögonen vi arbetade med, hur utskrattade vi blev?”

Han nickade och kunde inte låta bli att le. Hur kunde han glömma? Berusade av forskarvärldens framsteg med att analysera reminiscens från ljus och återskapa tidigare historiska skeenden hade de vänt sig mot framtiden. Tyckt sig ana en möjlighet att även skåda ljusets kommande banor, se in i framtiden. Teorierna var omstridda men de hade haft ett visst stöd och optimismen hade varit stor, självförtroendet starkt av tidigare framgångar. Men de första experimenten hade varit kraftfulla i att motbevisa dem, en av de snällaste kommentarerna var att deras forskning möjligen kunde stimulera science fictionlitteraturen. Kostnaderna för projektet var dessutom höga, folk var fascinerade av ljusåterskapning men det fanns redan krafter som ifrågasatte om resurser verkligen borde hamna där. I det läget ville ingen behöva hållas ansvarig för att fortsätta finansiera något som hånades i pressen som ”blindögonen”.

”Vi har hittat en väg att återskapa framtiden, vi har sett in i framtiden”, sade dekanen plötsligt.

Han stod tyst, tittade mot det pulserande magnetiska hjärtat och mot sin kollega. ”Men, det är ju fantastiskt?!”

”Nej”, svarade hon, ”du vet inte vad vi har sett.”

Han hann inte svara förrän tre korta toner ljöd, systemen hade anpassat sig till interferensen och monitoreringen var i full gång.

”Tack för titten, oerhört vackert det hela och väl värt investeringarna dessutom.”

Dekanen log det artificiella leendet, själv hade ministern ett stabsmöte där han måste närvara personligen och de lovade att höras snart igen ”för att prata gamla minnen”. Han hoppades att det skulle bli mycket snart; vad det än var den gamla vännen hade sett var det något brådskande.

Medan den artificiella körassistenten förde honom ut ur campusområdet, mot en av regeringsbyggnaderna i utkanten, slöt han ögonen och lät sig för ett kort stund vila i musiken, lät puls och andning minska. Han hade övat på att låta tankarna arbeta utan att kroppen förrådde tankeaktiviteten. Det var visserligen osannolikt att någon skulle analysera ett tidssegment som detta, men han var försiktigt

lagd. Naturligtvis borde han informera ministern för intern säkerhet om det inträffade. Säkerhetsrådet hade ingen omedelbar tillgång till de fristående universiteten men hot mot statssäkerheten var lagpliktigt att rapportera. Men han litade på dekanen, hennes intelligens och omdöme. Vad det än var hon hade sett fanns det ett gott skäl att hon velat meddela honom personligen, men vad?

Senare på kvällen när ministern återvände till sin bostad avaktiverade han den personliga kvällsrutinen, rörelseövningarna fick vänta. Han öppnade istället hologramarkivet, letade upp de delar av föreläsningarna en av hans dåvarande kollegor hållit inför öppnandet av Framtidsögonen.

Upplösningen var dålig, delar av möblemanget och väggen bakom skymtade då och då fram i den tredimensionella projektionen. Föreläsningen hade filmats flera år tidigare med den gamla standarden. Han struntade i att förbättra kvaliteten med efterbearbetning, den kunde ta en stund och var hursomhelst bara kosmetisk.

Kvinnan i hologramet hade den gamla sortens textilmantel som indikerade professorsgrad. Bland åhörarna satt journalister, studenter och en hel del kollegor inom historik- och framtidsforskning. Några av journalisterna kände han igen, hetsiga karriärister som nu levde på att exploatera politiker som han.

Professorn i textilmantel höll ett inledningsanförande, ”När jag nåddes av nyheten att historiska händelser kunde återskapas blev jag förstås glad, men sedan drabbades jag av en förfärlig insikt: nu kommer ännu färre av mina studenter att orka ta sig till föreläsningen när de kan se dem när som helst.” Hon gjorde en konstpaus, lät publiken skratta klart.

”Nu är det ju tack och lov inte så enkelt; ljusvågorna måste stämma med jordens ungefärliga relativa läge till solen för att hitta reminiscensen och återskapa, delar av informationen går med nuvarande teknik inte att återskapa alls. Kort och gott, vi har en bit kvar innan ni kan stanna hemma!”

Hon slog på en tvådimensionell bild som föreställde grundläggande våglära och en pil framåt.

”Återskapandet är, som man säger, redan historia, men vad händer med framtiden? Kan vi förutse framtidens ljusvågor, avkoda information från en annan händelsehorisont?”

Bilden blev tillfälligt oskarp, konturerna av dörren i hans rum syntes bakom. Hade han inte ett minne av en fråga, ställd av en ung journalist? Han spolade fram, aktiverade en söksträng med frågor ställda med gäll, ljus röst. Mycket riktigt, där var hon.

”Du säger att tidigare experiment visar svarta hålrum när man försökt se in i framtiden, varför skulle Framtidsögonen vara annorlunda? Och stämmer det att det kostar lika mycket som södra distriktets samlade socialbudget?”

”Ekonomifrågorna lämnar jag gärna till räknemästarna. Tekniskt sett är det inte svart eller rött, det är helt enkelt avsaknad av ljus för att metoden inte fungerar. Framtidsögonen använder en helt annan typ av metodik, som kan återskapa information parallellt från olika punkter. Därför tror vi att det kommer att fungera betydligt bättre.”

Den gälla rösten, igen. Han kom plötsligt ihåg hur illa han tyckt om den då, hur de hade skämtat om att den som skrek högst bland journalister var den som kom längst.

”Hur vet du att tidigare försök inte fungerade? Tänk om ni inte såg något eftersom det inte fanns något att se?”

Professorn var tyst ett ögonblick, men skrattade sedan och förklarade att det var en spännande idé till någon artikel i de mindre seriösa tidningarna men knappast relevant. Ljus försvinner inte och nu var det många som tryckt på sina frågeknappar. En mer insatt vetenskapsjournalist undrade om upplösningsskriptor vid återskapandet av historiska havsskeenden, och den föregående frågan försvann i bruset.

Bilden av föreläsningssalen försvann, en röst informerade att han nu måste påbörja sovrutinen om han önskade få sina sju timmar sömn. Han var nog med rutinerna i vanliga fall, men han ville inte sova nu när han var något på spåret.

”Isolera senaste frågan och sök efter överlapp vid inspelningar för Framtidsögonen.

Några minuter senare dök en ny holografisk bild upp, samma professor några år senare men med två yngre forskare bredvid sig. En blivande dekan och en blivande minister. Siluett och Nat.

”Det har varit en stor ära att få förtroendet att arbeta med detta projekt. Många kloka huvuden, både mänskliga och AI, har arbetat outtröttligt på att utveckla metoderna för framtidsvisioner. Det är därför med stor sorg jag får meddela att vi inte lyckats och att det inte är ansvarsfullt att fortsätta.”

Vad är resultatet, frågade någon av de församlade. Tonfallet var irriterat, i tider av resursbrist stack ett flagrant flaggskepp inom forskningen i ögonen på opinionen.

”Resultatet är att det inte går att framkalla ljus från framtiden.”

Den sista frågan gick till en herre i hatt bland amatörjournalisterna. Han hörde troligen till någon av lyxdrivarna, dagdrivare som levde på kapitalavkastning och kunde ägna sig åt lite allt möjligt. ”Vad är anledningen till att ni inte lyckas, när ni beskrivit att ni haft sådana välgrundade teorier?”

Professorn hade efteråt sagt att herren verkade rätt vettig, han hade bett om ursäkt efteråt om hans fråga låtit väl hård.

”Det korta svaret är att vi inte vet, i alla experiment har teorierna bekräftats men vi får inte fram något ljus”, svarade professorn.

”Hur kan ni då bekräfta teorierna?” undrade journalisten.

Professorn suckade. Hon hade redan besvarat den sista frågan, men det skulle se illa ut att avsluta mitt i.

”I experimenten kan vi testa förekomst av ljus några sekunder framåt i tiden. Ljuset registreras men säger inget mer, för att se några som helst detaljer måste vi gå ungefär ett år framåt i tiden. Närmare än så kan vi inte framkalla ljusbilder. Vi kan ju inte heller återskapa ljus mindre än 10 år bakåt ens i teorin, som vi alla vet blir ju inte upplösningen den bästa ...” Folk skrattade till. Upplösningen på närtidshistoriska fenomen var alltid mycket sämre, långt utanför upplösningsszonen där man såg bra.

Systemet pep till, påminde honom om att han avvikit både från rörelseschemat och sömnrutinen. Ministern gjorde några snabba övningar samtidigt som han lät den soniska duschen rensa ut smutspartiklarna från dagen. Han somnade, flyttades i drömmen tillbaka i tiden till en helg som barn med familjen vid en utgrävning.

”Pappa, vad är det för gammalt tempel de gräver fram? Är det något av de Stora gudarna?”

”Det kan man säga, men varken himlens eller vindens gudar. De har byggt ett tempel till deras mor.”

”Gudar har ingen mamma!”

”Klart de har!” Han blinkade mot sin partner.

”Neej, så sa inte läraren!”

En av arkeologerna gick förbi, i drömmen svartnade allt omkring och det var plötsligt natt. Luften blev isande kall, men det fanns ingen vind. Arkeologens ögon glänste av ett matt sken när han sa: ”Nej barn, Mörkret är alltings mor, hon födde allt och allt ska åter återgå till hennes rike.”

Han vaknade på sin vanliga tid, ökade intensiteten en aning på morgonrutinen, väljarna skulle inte få börja ana oråd för att han levde ohälsosamt. Vad han saknade friheten att kunna ta ut en sjukdag någon gång, men det var omöjligt. Alla hans vitala värden monitorerades och han kunde inte bara påstå att han var lite krasslig. En avancerad nanoscanning skulle i sådant fall börja, utreda möjliga orsaker till en icke-detekterbar sjukdom. Han drack den näringsförstärka morgonjuicen och satt snart i den helautomatiserade bilen. Ministern susade förbi de vackra skyskraporna, delvis genomskinliga, delvis ornamenterade med träd och vertikala trädgårdar. Färden fortsatte sedan förbi de mindre bemedlade områdena, en del i kampanjen ”Politiker för alla” där företrädare för folket också skulle synas bland mindre bemedlade delar av befolkningen. En del av de fattigaste husen var delvis byggda av sten, utan det nyare byggnadsmaterialets elegans och anpassningsbarhet. Han hade varit i ett sådant hus några gånger, det blev ofta för varmt eftersom de inte kunde temperera varje zon i huset precis.

”Du har inte förberett dig till dagens möte, ska jag gå igenom agendan? Du har också ett nytt meddelande.”

”Från vem?”

”Du låter nyfiken. Kom ihåg att du har enbart 20 minuter att förbereda dig inför ministermötet.”

”...”

”Förlåt, du verkar irriterad. Jag läser upp meddelandet från dekanen du träffade i går: *Så kort vi hann ses. Tiden flyger iväg, snabbare än jag trodde. Vi måste prata. I dag. Det är en ... personlig sak. Det är verkligen brådskande. Du vet, som spagettin.*”

Spagettin? Hon hade kommit blåslagen till arbetet och han hade till slut vågat fråga hur det var mellan henne och hennes partner. ”Vi måste prata i kväll”, hade hon sagt då, ”men jag måste förklara för min partner varför jag inte kommer hem i tid. Vi kan väl säga att ... att vi ska äta spagetti på jobbet, som en ... gemensam grej.” Det lät så genomskinligt att de hade skrattat både två, känt lite av spänningen släppa.

Bilen susade förbi Transparensens Monument, sju ögon i olika färger som satt ihop, som om de höll varandra i handliknande ögonfransar. Det symboliserade allas rättighet till information, hur ett transparent samhälle var fritt från korruption. Han svettades, kunde inte dölja det. Vad hade hänt? Något var inte rätt, han hade känt det när han träffat henne men nu verkade det akut.

Han fattade ett beslut, mot sin natur i stundens hetta. ”Lägg in kurs till dekanen omedelbart, verkställ paragraf alfa.”

Det självkörande fordonet vände tvärt. Paragraf alfa byggde på friheten som folkvald på sitt eget mandat. Han var inte tvungen att infinna sig på mötena, han var inte tvungen att övervakas men han förväntades göra det. Att avaktivera övervakningen, att gå emot förpliktelserna, allt detta var att gå mot förväntan och alla möjligheter att bli omvald. Det skulle innebära att offra sin karriär, men det var något han var fri att göra.

Medan han for in på universitetsområdet noterade han i ögonvrån att välkomstannexet i dag var mattsvart, formen något taggig. Så fort ministern anlant rusade han ut ur bilen, dekanen mötte honom. Hon var röd i ögonen, som om hon nyss gråtit. ”Kom, vi har inte mycket tid. Vi måste ned i magnetkällaren, du har redan fått tillstånd som besökare.”

De gick i tystnad, innan de nått störbruset kunde de inte vara säkra. Även vid icke-avlyssning kunde algoritmer se att hans avvikande beteende utgjorde en säkerhetsrisk och kunde då återaktivera monitoreringen.

De passerade några kollegor till dekanen, de nickade avmätt, på väg till sitt. Nere vid Källan susade det fortfarande, pulserade. Hon fortsatte förbi, ner i katakomberna mot ett av rummen med en svart dörr.

”Laboratoriet är samma som vi arbetade i. Framtidsögonen finns kvar. Som jag sade har vi lyckats återskapa ljuset och fastställt utan tvekan att det vi ser är korrekt. Men ... det var resultatet som fick min kollega att välja att begå självmord.

Han var tyst, blev alldeles kall inombords: ”Visa mig sanningen.”

Maskinen var ungefär tre meter i diameter, mestadels svart och med en ljusprojektor högst upp. I sig inget märkvärdigt, men tekniken under var avancerad. Hon tryckte in några koordinater.

”Detta är vad som finns i framtiden.”

Maskinen lät, den var egentligen tyst men för användarvänligheten skull lät den när den arbetade. Ett dämpat surrande för att påminna om att den var igång.

Hon ställde sig lite närmare honom.

Tre korta pip, några sekunder tills algoritmen var färdig. Hans hjärta klappade, försökte inte ens hålla nere hjärtfrekvensen. En lång signal precis innan bilden var klar.

Rummet täcktes av ett kompakt mörker.

”Vad?” utropade ministern.

Hon tog mot hans förvåning hans hand, lika välkommet som oväntat.

”Minns du frågan vi skrattade åt en gång, om att vi kanske såg rätt men att det inte fanns något att se? Det är därför, Framtidsögonen har alltid fungerat, de ser inget eftersom ingenting finns längre fram. Natten kommer.”

”När?” viskade han fram, fast ingen fanns i närheten och kunde höra.

”I dag.”

Han kände sig fram, andades häftigare. Hon kände sig fram till hans andra hand i mörkret.

Oraklets Fråga

Gabriel Nilsson

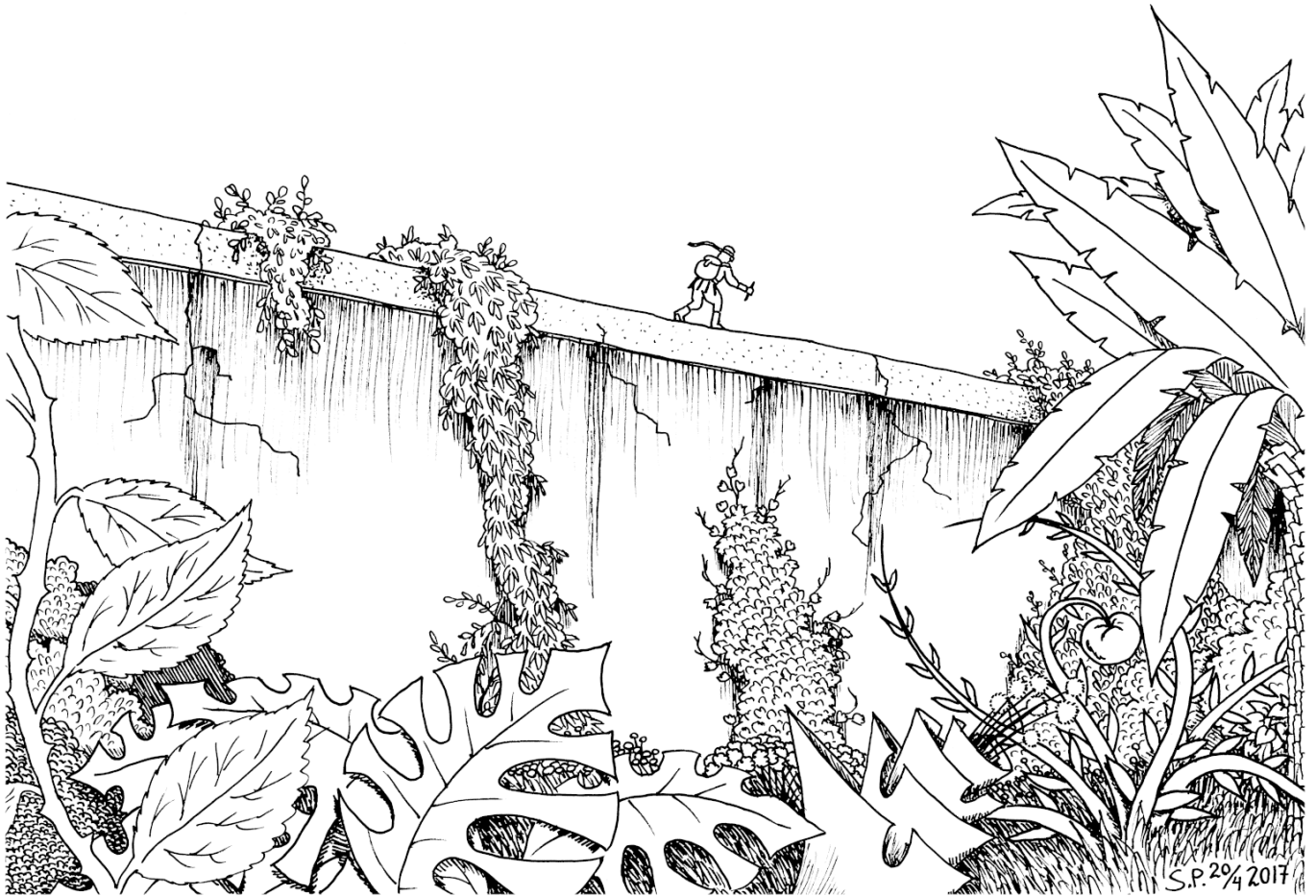

Illustration: Sandra Petojevic

Solens glödande röda skiva sjönk äntligen ner under horisonten i väster och tog sitt ljus med sig. Sedan dröjde det en stund innan sargarnas skrån tystnade. De vaktade avundsjukt sina revir tills skymningsljuset hade tonat ut, då de återvände till sina bon högt uppe bland spirorna. En hård duns mot marken nedanför det närmaste nästet fick Smyga att rycka till, och när hon försiktigt kikade ut under de nedfallna grenar som hon hade gömt sig under hela dagen, skymtade hon resterna av vad det nu var sargarna hade kastat ut från sitt bo. Eller kanske snarare vem. Hon var inte den enda pilgrim som hade vågat sig in i oraklets labyrinth, och hon var uppenbarligen inte den minst kapabla av dem. Varje natt påträffade hon nya kvarlevor.

Äcklad vände hon bort blicken och kröp så tyst hon förmådde ut ur sitt gömställe. Det värkte i muskler och leder, och hon sträckte på sig och vred sig än hit och än dit för att lösa upp det värsta, fortfarande med sinnen på helspänn. Sargarna var inte det enda hon hade att frukta. Legenderna berättade om knäckvridare och skinnslitare. Bland klättrväxterna gömde sig strypare och en och annan själsbindare. Rankorna var inte ofarliga de heller. Flera av sorterna var giftiga, och även bortsett från giftet var deras taggar en dödsfälla. Det var lätt att fastna och tvingas göra så mycket oväsen för att komma loss att man påkallade något odjurs uppmärksamhet, om inte väktarna själva lade märke till en.

Hennes hand sökte sig till besvärjelsernas trygga former. De var inristade i en hårdrotskäpp som hängde från en ögla i hennes bälte. Två var redan förbrukade, men fem fanns kvar. Hon kände runornas former med fingrarna och kunde läsa dem i mörkret om så skulle vara nödvändigt. Egentligen behövde hon inte ens det. Byns besvärjare hade tvingat henne att lära sig deras kraftord utantill. Därutöver hade han tränat henne i konsten att anropa andarna. De vakade ständigt över henne. Utan dem hade hon inte kommit långt.

Uppe på himlen hade den döda månen nått halvvägs på sin färd framför den skinande sfär som var gudarnas boning. Då dess resa var fullbordad skulle oraklet återgå till sin vila, och det skulle dröja 100 år innan nästa tillfälle att ta del av dess visdom. Än hade Smyga inte nått fram till templets portar. Tiden höll på att rinna ifrån henne.

Efter att ha hämtat styrka med ett djupt andetag satte hon sig själv i rörelse. Likt en skugga strök hon fram mellan snåren och klättrade viggt uppför och nerför de höga murarna. Till och från stelnade hon till, sniffade i luften och lät blicken ila runt medan hon krampaktigt grep om sina besvärjelser, och när en tio meter hög skepnad rörde sig långt borta i fjärran vågade hon knappt andas. Hon kunde se väktarens glödande ögon när den balanserade fram genom labyrinten och öppnade en av de magiska portar som bara åtlödde dess sort. Först när den hade passerat genom väggen och stängt porten bakom sig pustade hon ut och smög vidare.

Något värre än väktarna fanns inte i labyrinten. Ingen magi bet på dessa golem från tiden innan undergången, då gudarna ännu vandrade på jorden, och då månen ännu inte hade dött. Allt man kunde göra var att gömma sig för väktarnas dödliga blickar. Lyckligtvis riktades de oftast uppåt mot stjärnorna, som om dumdristiga inkräktare förväntades närma sig templet den vägen.

Smyga höjde blicken mot himlen igen för att speja efter en sådan osannolik inkräktare, och hon trodde knappt sina ögon då hon såg en liten skugga avteckna sig mot gudarnas sfär. Genast åkallade hon andarna, och de beviljade henne förstärkt syn. Hon kunde se den lilla farkosten som om den hade glidit förbi tio meter ovanför hennes huvud. Magiska energier kanaliserades i dess inre och flödade bakåt med ett blått sken då den justerade sin riktning en aning. Hon kunde se skepnaden som hängde på konstruktionens undersida och dirigerade ekipaget med sina besvärjelser.

”Vilken dåre”, viskade Smyga för sig själv och skakade på huvudet. Det kunde aldrig sluta väl.

Knappt hade hon tänkt tanken förrän en lans av strålände ljus skar genom natten från marken och klöv den lilla farkosten itu. De magiska energierna frigjordes från sitt fängelse och lyste upp natten med en blågrön sprakande dimma medan vrakdelarna störtade ner mot marken. Smyga kunde se gestalten flaxa med armarna som om hon trodde att hon kunde flyga med dem. Det långa ljusa håret fladdrade som en mantel i vinddraget. Sedan lugnade hon plötsligt ner sig och lösgjorde sig från det fallande vraket. Så snart hon hade kommit fri sträckte hon ut sina händer och tände glödande runor över hela kroppen. Vrakets rusade mot marken och kraschade med dunder och brak, men själv bromsade hon hastigt in och försvann bakom den närmaste muren.

Smyga tvekade en sekund. Alla andra pilgrimer hon hade sett hade varit döda. De skickliga höll sig dolda. Detta var kanske hennes enda chans att träffa någon av dem i livet. Visserligen hade det inget med hennes uppdrag att göra, men nyfikenheten blev för stor.

Med ett språng var hon uppe på väggen, och några sekunder senare hade hon klättrat uppför rankorna till toppen utan ett ljud. Från krönet kikade hon ner på kvinnan på andra sidan, som just hade lösgjort sig från snåret hon hade fallit ner i. Hon såg ut att vara oskadad, även om hennes tunna svarta klädsel hade fått revor från snårets taggar. Rätt som det var spann kvinnan runt åt Smygas håll, och magiska energier sköt ut från en artefakt i hennes hand. Smyga drog kvickt ner huvudet bakom murkrönet i samma stund som stenen på andra sidan exploderade och regnade ner i form av flisor.

”Lugn! Ska du dra till dig alla nattens faror?” ropade Smyga medan hon förskräckt såg sig omkring. Allt var stilla på hennes sida av muren, och hon hoppades att inga odjur nu hade fått syn på henne. ”Jag är inte din fiende.”

”Smyg dig inte på mig så där då!” ropade kvinnan tillbaka. ”Jag förväntade mig inte att se en svarssökare uppflugnen på murkrönet.”

Svaret fick Smyga att våga titta fram igen. Kvinnan hade sänkt handen med artefakten och riktade den mot marken. Det skadade murkrönet glödde fortfarande av magiska energier.

”Du är galen som försöker ta dig in genom luften”, sa Smyga medan hon klev över krönet och började klättra ner på andra sidan. ”Vet du inte att det är omöjligt? Det är bara genom att gå genom labyrinten man kan komma in.”

Kvinnan skrattade till. ”Själv tänkte jag att luftvägen var säkrare, efter att ha hört historierna om alla bestar som bosatt sig mellan murarna. Men jag får erkänna att jag underskattade robotarnas vaksamhet. Jag har tur som lever.”

”Robotarna?” frågade Smyga, då hon nådde marken. Det var ett ord som hon inte kände till. ”Är det ett annat namn för väktarna?”

Den unga kvinnan rynkade pannan och synade henne från topp till tå med klentrogen min.

”Åh, säg inte att du är en av de där barbarerna! En av de där som tror att implantaten du har i kroppen är andar och som tror att teknik är magi! Hur ni klarar er i världen övergår mitt förstånd!”

Hon utropade sina obegripligheter med hög röst, och Smyga hyssjade åt henne att vara tyst medan hon såg sig nervöst omkring. Något rörde sig och både den högljudda kvinnan och Smyga snodde runt åt rörelsens håll med sina besvärjelser höjda och redo.

”Och hur du har klarat dig hit övergår mitt”, sa mannen som just hade uppenbarat sig bakom de sönderfallande resterna av en av guldålderns magiska vagnar. ”Jätten som sköt ner dig från luften är på väg hitåt. Jag föreslår att vi ger oss av. Följ med mig!”

Sedan vände sig mannen om och började springa från platsen. Smyga och den andra kvinnan tvekade ett ögonblick, men då de hörde ljudet från en av de magiska portarna inte långt därifrån kom de i rörelse illa kvickt.

När hon kastade skrämda blickar över axeln kunde Smyga se hur portens alla rörliga delar separerade sig från varandra och gled åt sidan. Sedan såg hon väktarens väldiga fot av stål uppenbara sig, följd av benet, höften och resten av varelsen. Varken undergången eller tidens tand hade kunnat bryta ner den. Gammal och stark magi bevarade den, och dess lysande blick svepte med oförminskad skärpa över utrymmet mellan väggarna.

Smyga hukade sig medan hon sprang. Hon förväntade sig att allt omkring henne skulle förintas i magisk eld när som helst.

Men mannen framför henne slog ut med händerna, och hon såg hur runorna i hans väst glödde till. Sedan sänkte sig ett moln av mörker omkring dem, och inte ens väktarens blick kunde skära igenom det. De nådde ett hörn i labyrinten, rundade det och fortsatte att springa så fort benen bar dem.

* * *

Ett par timmar senare satt de utmattade tillsammans uppe i gapet på en väldig staty av en av gudarnas utsedda, dessa kolosser som hade vandrat bland människorna under tiden då månen dog och då gudarna lämnade jorden för att undkomma den världspest som fick marken själv och allt som stod på den att falla sönder till svart demonisk sand.

Nedanför statyn strök en grovslukare omkring och luktade hungrigt på deras spår. Förr eller senare skulle de bli tvungna att göra något åt den, men den kunde inte klättra, och den höll skinnslitarna borta, så de kunde spara sina besvärjelser tills vidare.

Istället åt de av sin färdproviant och samlade krafterna inför kommande provningar.

De båda andra hade inte sagt sina namn, men Smyga hade i sitt inre försett dem med sådana hon tyckte passade. Den ljushåriga unga kvinnan var Svamla, och mannen med runvästen var Rimlig. Hon log åt sin egen uppfinningsriktighet, framför allt då det gällde kvinnans namn.

Rätt som det var talade Svamla.

”Tydligt ska det någonstans finnas ett folk som säger att världen är skapad av en apa. En gudomlig apa, men likväl en apa som inte hade någon aning om vad den höll på med, och det är därför världen är som den är.”

Hon skrattade åt detta, men det var ett skratt utan glädje.

”Inte riktigt”, sa Rimlig. ”Det är en mer komplicerad berättelse. I själva verket talar berättelsen om en mängd ... apor ... som skapar värld efter värld efter värld åt den högsta men samtidigt lataste guden,

som låter aporna göra hans jobb åt honom. Först då en apa av ren slump skapar den perfekta världen åt honom kommer han att välja ut den som den riktiga världen och låta aporna vila.”

”Och vår värld då?” frågade Smyga. ”Är det den riktiga världen eller bara en av alla dessa misslyckade apvärldar?”

Rimlig log mot henne och höjde sitt halvt uppätta krokrännarben i någon form av hyllningsgest. ”Exakt”, sa han. ”Just så. Vem vet, vem vet.”

Svamla fnös. ”Det låter nästan som att ni tar de där dumheterna på allvar. Vi vet ju precis varför allt är som det är. I sin girighet och iver förlorade de gamla kontrollen över nanomaskinerna, som slukade månen. De singulära flydde undan hotet och byggde en egen himlakropp”, sa hon och pekade upp mot gudarnas boning. ”Och vi lämnades kvar i händerna på robotarna, som tror att vi skulle upprepa katastrofen på månen om vi fick ta del av maskinkunskaperna och som därför undanhåller dem från oss. Så nu är vi kvar här med maskiner omkring oss och i oss som vi visserligen kan använda men inte begriper oss på längre. Och robotarna själva har splittrats i fraktioner med olika mål och metoder, och vi har inget sätt att ta tillbaka kontrollen över vårt eget öde igen.”

Vid hennes sida kliade sig Rimlig på hakan. ”Så brukar ni säga, ja. Men vad har du för belägg?”

”Belägg?” sa Svamla. ”Vad sägs om all historisk kunskap?”

”Som förmedlas av dem du kallar robotar, som sammanställs av dem och som av allt att döma skapas av dem”, sa Rimlig. ”Har du några andra källor?”

”Hur skulle jag kunna ha det? Robotarna hindrar oss ju från att utföra vetenskapliga studier!” fräste Svamla.

”Med andra ord kan dina påståenden inte bekräftas av oberoende undersökningar. Hörsägen, således”, sa Rimlig och lutade sig tillbaka mot den tunga av sten som krökte sig bakåt i statyns mun. ”Precis som den alternativa magiska världshistoria som åldermännen förmedlar.”

Smyga öppnade munnen för att protestera, men Rimlig skyndade sig att fortsätta.

”Så länge vi inte kan bekräfta världsbilderna har det ingen större betydelse vilken ni väljer att ansluta er till, men jag förespråkar ett öppet sinne. Om man inte kan bekräfta att man har rätt, så är det fullt möjligt att man har fel. En enskild källa, vilken den än är, kan inte tas för sanning. Det är inget mer än detta jag vill säga.”

Svamla fnös högljutt och lutade sig ut över gapets kant medan hon spejade neråt.

Men Smyga hade slagits av en fundering.

”Om du är vad du tycker, hur ska du då kunna lita på vad oraklet säger?”

Rimlig lutade huvudet bakåt och skrattade stort.

”Exakt! Exakt!”

Hans skratt avbröts av ett klapprande läte i fjärran. Det lät som att en mängd ben slog mot något hårt i snabb följd.

Smyga stack genast ut huvudet och spejade med andarnas hjälp i natten. Långt bort på ett murkrön kunde hon se varelserna närma sig. Delarna i deras hårda segmenterade kroppar slog mot varandra och underlaget när de klättrade, klev och hasade fram.

”Knogdragare!” ropade hon och svingade sig ut ur statyns mun. ”Fort härifrån, innan det är för sent!”

Hon grep tag om sin hådrotskäpp medan hon klättrade, åtföljd av de andra, och letade efter grovslukaren med blicken, redo att förinta den med en välriktad besvärjelse. Men grovslukaren skyndade redan skrämt iväg från platsen. Den hade också tydligen vett att undvika knogdragare.

* * *

Natten led mot sitt slut innan de vågade dra slutsatsen att de hade lämnat sina förföljare bakom sig, och det blev bråttom att hitta ett lämpligt gömställe för dagen. Först när gryningsljuset hade börjat krypa över horisonten och enstaka sargarskrän kunde höras uppifrån spirorna fann Smyga en lämplig rothärva från ett

för länge sedan dött träd. Eftersom kronan hade brutits av och förts bort på ett eller annat sätt kunde hon inte säga säkert, men hon misstänkte att trädet var en märkekramare, vilket gjorde tanken på att gömma sig i dess rötter obehaglig. Hon och hennes färdkamrater var dock överens om att gömstället var det bästa de kunde hitta, så en efter en kröp de in i härvan och låg tätt sammanpackade då solens röda strålar började gassa mot murkrönen och sargarskränen ekade genom labyrinten.

Svamla, som var tröttast av dem, somnade nästan genast, och Rimlig hade precis slutit sina ögon då Smyga petade honom på kinden.

”Du”, sa hon.

”Mmm?” svarade han.

”Vilken fråga har du kommit för att ställa till oraklet?”

Han skrockade lite för sig själv där han låg på rygg och tittade upp i rothärvan. ”Du har kanske många frågor du vill ha svar på, men själv har jag bara en, den fråga som har plågat mig så länge jag kan minnas.”

”Och vilken är det?”

”Om vi når fram så ska du få veta”, svarade han. Sedan vred han sig runt med ryggen mot henne och andades djupt.

Ännu en stund låg Smyga vaken och funderade över nattens äventyr innan tröttheten övervann henne också, och hon somnade in i en skrämmande dröm om apgudar som återvände från himlen och bara gjorde allt ännu värre.

* * *

Trots sina obehagliga drömmar vaknade Smyga utvilad strax före skymningen, och när mörkret hade fallit och sargarna hade tystnat gav hon Rimlig en liten knuff på axeln, och han kröp lydigt ut genom härvan före henne. Bakom henne jämrade sig Svamla tyst då hon följde efter. Tydligt värkte hennes muskler. Smyga kunde inte låta bli att le åt henne i smyg. Hon var uppenbarligen inte van vid hårda ansträngningar. Kanske var det därför hon hade försökt smita förbi hela labyrinten genom luften.

Men nu var färden nästan över. Andarna meddelade Smyga att bara ett par timmars marsch återstod, och hon fick lägga band på sig för att inte bli för exalterad. Faror lurade fortfarande därute. Det gällde att vara uppmärksam. Än kunde allt gå fel.

En kropp som hängde uppe bland klättrväxterna på en vägg, bara en kvarts vandring därifrån, påminde dem om riskerna. Mannen hade råkat ur för en själsbindare. Halva huvudet saknades. Både Smyga och Svamla vände bort blicken. Endast Rimlig föreföll oberörd. Kroppen hade inte hängt där mer än ett dygn på sin höjd, annars skulle den ha börjat ruttna.

”Jag undrar hur många som har kommit hit denna gång”, tänkte Svamla högt.

”Jag undrar hur många som har tagit sig igenom”, sa Smyga.

”Det låter som lämpliga frågor åt oraklet”, sa Rimlig och log. ”Fortsätt! Tänk ut fler, så att ni inte står där utan något att säga när ni väl når fram!”

Svamla blängde ilsket efter honom, men ett avlägset kluckande ljud fick henne att tystna. Smyga tecknade åt de andra att hon inte hade någon aning om vad det var som gjorde lätet, men med tanke på att allt annat i labyrinten var fullkomligt livsfarligt var hon säker på att hon ville undvika även detta om det var möjligt.

De smög tysta från platsen och fortsatte så under återstoden av vandringen.

När faran tycktes vara över blev Smyga gradvis allt mer upptagen vid tanken på hur lite som återstod av färden. En timme. Fyrtiofem minuter. En halvtimme. Framåt slutet började tiden krypa fram på det mest långsamma sätt man kunde tänka sig. Hon var nu säker på att hon skulle nå sitt mål och få ställa den fråga som byn hade skickat henne att få besvarad, men de sista stegen var en plåga av ivrig förväntan.

Till sist öppnade sig ändå murarna till en serie väldiga portar, och där bakom reste sig templet med sina geometriskt perfekta former av metall. Trapporna ringlade sig varv efter varv runt tornet i mitten, hela vägen upp till toppen, där legenderna gjorde gällande att oraklet stod att finna.

”Äntligen!” ropade Svamla och rusade fram mot porten, utan att se sig för. Då kluckade det från ett närbeläget snår.

Smyga snodde runt och grep om sin hådrotskäpp, men besten var för snabb. I två snabba språng hade den kastat sig över Svamla och stångat sina tre horn genom hennes kropp och fört med sig henne i ett tumlande fall. Det fanns ingen fri sikt för att avfyra en besvärjelse, och Smyga var rädd för att dra besten till sig själv om hon agerade. Istället tog hon skydd bakom en sten tillsammans med Rimlig. Därifrån kunde hon se hur ett av bestens horn rörde sig neråt och slet kroppen itu då vidundret öppnade munnen. Hornet var i själva verket en utväxt från hakan.

”Det måste vara en tverivare”, viskade hon till Rimlig. ”Jag visste inte ens att de fanns i labyrinten.”

”Vad tycker du att vi ska göra?” frågade Rimlig.

Hjärtat bultade hårt i hennes kropp, och fingrarna gned mot besvärjelserna. Men även med magins hjälp var det livsfarligt att ge sig på en sådan best, och hon kunde komma att behöva sina besvärjelser på vägen ut också.

”Jag har hört det sägas att de aldrig dödar mer än de kan äta”, sa hon osäkert.

”Hur mycket är det?” frågade Rimlig.

”Ingen aning”, erkände hon. ”Men låt oss smita runt medan den är upptagen.”

De tog en omväg från platsen och rörde sig in genom en av de andra portarna. Så fort de hade passerat kände hon något i luften, och andarna berättade för henne att kraftfull magi hängde över platsen. Den var stark nog att hålla väktarna borta. Hur det var med alla andra faror sa andarna inget om.

Tillsammans gick de båda överlevarna uppför de många trapporna, varv efter varv, allt högre upp. Till och från svepte Smyga blicken över den omgivande labyrinten. Andarna förstärkte hennes syn, och hon kunde se några av väktarna som vandrade runt mellan murarna, på jakt efter pilgrimer att bränna till aska. Hon undrade vad som skulle hända om de fick syn på henne. Kunde deras magi nå henne, även om de själva inte kunde besöka templet?

Men väktarna vände aldrig blicken åt hennes håll, så hennes fråga förblev obesvarad, vilket hon inte hade något emot.

Rimlig gick före henne hela vägen, med outtröttliga ben. Hon såg på hans runtäckta väst och lustiga lilla mössa, som trots alla deras kvicka flykter aldrig hade halkat av.

Till slut nådde de toppen. Rimlig steg åt sidan då de var framme, så att hon också kunde se vad som väntade däruppe, och de tittade i tystnad en stund tillsammans innan han vände sig mot henne med ett märkligt leende på läpparna.

”Nästan en smula snöpligt, eller vad säger du?” sa han och pekade på den tomma tronen. ”Man hade ju hoppats att någon skulle sitta där.”

Smyga behandlade fortfarande intrycket. Andarna gjorde vad de kunde för att hjälpa henne. De var bättre än hon var på att se igenom illusioner och bedrägerier. I sin visdom var de mer luttrade. De viskade gåtans svar till henne, och hon vände blicken mot Rimlig.

”Så sätt dig ner då.”

Han log mot henne och knäppte med fingrarna. ”Exakt, exakt!” sa han och klev fram till tronen. Sedan avlägsnade han sin mössa. Undertill stack en magisk artefakt av metall ut genom hans huvud. När han slog sig ner och lutade huvudet bakåt passade artefakten in i en öppning i ryggstödet. Ögonen tändes med ett magiskt grönt sken och hela hans hud började lysa av glödande runor.

”Det här var ett dåligt år”, sa oraklet med en röst som gick rakt in i huvudet på henne och nästan fick henne att falla baklänges. ”Jag var tvungen att hålla uppsikt över dig, så att åtminstone en av er skulle komma fram.”

Sedan log han och väntade vänligt en stund, innan han påminde henne om hennes syfte.

”Du kan ställa din fråga nu. Jag besvarar allt som står i min makt att svara på.”

Smyga fuktade sina plötsligt väldigt torra läppar. Hennes impuls var att böja knä, men efter att ha umgåtts med oraklet i ett dygn kändes det märkligt att uppvisa en sådan vördnad. Hon talade direkt istället.

”Min by har skickat mig för att be om svar på denna fråga: När kommer gudarna att återvända till jorden, om de alls kommer att göra det?”

”Ah”, sa oraklet och höjde på ögonbrynen. ”Den klassiska frågan. Jag hade hoppats på en annan. Men som du vill: Gudarna kommer att återvända den dag då de har ett botemedel mot världsposten. Till dess kommer de att förbli i sin boning. Ännu har de inte funnit vad de söker, och inte ens jag kan besvara det gudarna inte själva vet. Ingen vet när stunden är inne.”

Smyga svalde. Tårarna rullade nerför kinderna. Det gick inte att hålla tillbaka besvikelsen. Hon hade kämpat så hårt för ett svar. Säkert hade de flesta andra som sökt sig hit haft samma fråga, och bara hon var ännu vid liv.

Hon blundade och andades djupt. Hennes plikt var uppfylld. Nu handlade det endast om hennes överlevnad. Hon skulle inte ge upp.

”Tack”, sa hon och vände sig om för att gå.

”Vill du inte höra min fråga?” sa oraklet förvånat.

Smyga blinkade oförstående mot honom.

”Den jag lovade att du skulle få höra om vi nådde hit”, sa oraklet och flinade.

Hon torkade tårarna från ansiktet och nickade. ”Låt höra.”

Oraklet harklade sig.

”Jag har dött tusen och åter tusen gånger, och varje gång jag dör vaknar jag upp i en ny värld. Ibland finns det gudar. Ibland styrs världen av maskiner. Ibland är jag en gud. Ibland är jag en maskin. Ibland är jag rentav en maskin som styr gudar. Den här gången är jag ett orakel, som besvarar frågor högst upp på ett tempel av stål”, sa han och gjorde en uppgiven gest med armarna. ”Tids nog kommer även detta liv att vara över, och jag kommer att vakna på nytt, i en annan värld, och även där kommer jag att begrunda min fråga, den som ingen kan besvara åt mig: När kommer jag att vakna upp i den verkliga världen? Och hur ska jag känna igen den?”

Smyga stirrade på honom.

Oraklet gjorde en liten min. ”Det var visst två frågor i alla fall. Ursäkta.”

Inombords samtalade Smyga med andarna och försökte få ordning på det som hade sagts.

”Så”, sa oraklet. ”Har du något bra svar på det?”

Smyga harklade sig och lade huvudet på sned.

”Jag kom bara att tänka på det vi talade om uppe i statyns gap. Som jag minns det var poängen som du försökte förmedla att det inte finns någon speciell anledning att lita på vad oraklet säger”, sa hon.

Det fick oraklet att skratta.

”Exakt! Exakt!”

Sedan fortsatte han att skratta tills Smyga mot sin vilja drog på munnen, skakade på huvudet och gick därifrån.

Bok- och spelrecensioner

För gudinnan

1991 spände Äventyrsspel bågen ordentligt och gav ut rollspelet *Kult*. Det var ett skräckrollspel med 15-årsgräns och ett ganska avancerat idéinnehåll, tydligt influerat av gnosticismen och Clive Barkers Hellraiservärld. Världen är en lögn, en illusion, skapad av Demiurgen, ett gudaliknande väsen som dessutom har lämnat sin skapelse. Vart Demiurgen har försvunnit vet ingen, inte ens de makter som nu härskar i den verkliga staden - Metropolis. Illusionen har dessutom börjat rämna, och de som är extra känsliga kan se verkligheten som den ser ut bakom slöjan. Men det är inte alltid en så vacker verklighet.

Jag har själv bara spelat *Kult* ett fåtal gånger. Inte för att jag inte tycker att det är ett intressant rollspel, utan för att när det kom höll min spelgrupp på att lösas upp. Några gjorde lumpen, några åkte utomlands och några började plugga i andra städer. Ungefär som de flesta kompisgäng gör när gymnasietiden tar slut. De gånger vi fick möjlighet att spela tillsammans hade vi dessutom ett annat skräckrollspel som vi var mycket fästa vid - *Call of Cthulhu*, baserat på HP Lovecrafts fiktiva värld. Inte heller den så mysig kan kanske tilläggas.

Men detta hindrar ju inte att jag har hört och läst mycket om *Kult*. Det är ju ändå spelet som har fått bli syndabock för att intresset för rollspel upphörde i början av nittiotalet, och ordet "moralpanik" ligger ofta nära till hands när gamla och nya spelare ska prata om *Kult*.

Visst stämmer det att frireligiösa grupper protesterade mot *Kult*, och visst stämmer det att leksakskedjan Stor och liten slutade sälja rollspel på grund av *Kult*, men om sanningen ska fram så finns det andra mycket större anledningar till att intresset svalnade. Lågkonjunkturen i början av 90-talet påverkade även rollspelsutgivningen, men framförallt dök det upp andra saker som konkurrerade med rollspel, till exempel dataspel och kabel-TV. Dessutom var det nog så att många spelgrupper som befann sig inom målgruppen, precis som mitt gäng, började lösas upp av olika anledningar. Ryktet om att *Kult* dödade rollspelshobbyn är när allt kommer omkring ganska överdrivet.

Myten om *Kult* lever dock kvar och nu när vi under de senaste åren börjar se en tydlig nostalgitrend kring svenska rollspel - en trend som har gett oss bland annat *Mutant* år noll och *Drakar och Demoner Retro* så var det ju säkert som amen i Demiurgens tempel att någon skulle börja snegla mot *Kult* igen.

En ny engelsk version av spelet kommer ut i år, så det är väl ingen tillfällighet att Anders Fagers roman *För gudinnan* som utspelar sig i *Kults* universum släpptes under 2017.

Jag har alltid tyckt att Fager behärskar novellformatet mycket bättre än romanformatet men den här gången spänner han, liksom Äventyrsspel gjorde en gång i tiden, bågen ordentligt och lyckas riktigt bra med att berätta och förmedla en historia som både är enkel och komplicerad på samma gång. Det är lika mycket en relationsroman som en uppvisning av *Kults* värld. Det är en bok som målar stora drag men tar fasta på detaljerna, en roman som ibland känns förföriskt enkel tills du kommer till ett stycke du måste läsa om flera gånger för att vara säker på att du uppfattade vad som egentligen hände.

[För gudinnan](#)

Vi följer de två damerna Tipper och Tiphany Reeder - vilka de är får ni uppleva själva - som bjuder in Adam, den störste filmstjärnan någonsin på middag. Och från det avstampet tar Fager med oss på en omtumlande historia i en ännu mer omtumlande värld. Det han lyckas så bra med är både relationen mellan Tipper och Tiphany, men också de ständiga hoppen i romanen. Både tillbakablickarna som fördjupar relationerna, och kliven inom världen där det lätt hade kunnat bli rörigt, men inte blir det eftersom Fager med säker hand vägleder läsaren.

Däremot kan jag sakna den nerv som annars oftast finns i Anders Fagers historier. En av anledningarna till att jag är så förtjust i hans noveller i "Samlade svenska kulter" är att han skriver så att det känns och berör. Det är inte bara välskrivna historier i en cool värld, det är också historier om människor som man bryr sig om och vars öden intresserar. Här är inte *För gudinnan* lika stark, även om ansatsen finns med, inte minst i en av huvudpersonernas bakgrund.

Oaktat detta är *För gudinnan* ändå en välskriven och spännande roman som också fungerar som en god introduktion till *Kult*. Jag är, som jag nämnde i början, ändå inte så insatt i spelvärlden som ligger som grund för romanen, men hade inga problem med att följa med i förutsättningarna. Även när det blir som mest utflippat.

- Patrik Centerwall

Den som söker

När jag var liten fick jag ibland höra att ”den som söker han letar” och när jag läser Thomas Årnfelts roman *Den som söker*, så för den tankarna till detta uttryck. Uttrycket är korrekt och lite underhållande, men säger ingenting som man inte redan vet. På samma sätt är romanen välskriven och fungerar bra som förströelse, men erbjuder annars mest en portion välbekant, trygg och förutsägbar underhållning snarare än en oväntad och nervkittlande smakkombination.

Vad skall man då säga om innehållet? På den positiva sidan fann jag miljön och karaktärernas roller naturliga och övertygande – beskrivningarna är inte alltför utförliga, men med ett modikum av bekantskap med svensk stadsmiljö får man ändå en tydlig och bra bild av platser och situationer. Till den negativa sidan kan jag lägga att jag fann några av karaktärernas obekymrade ansvarslöshet föga övertygande, handlingen var i stort (om än inte i detalj) rätt förutsägbar och ett försök till dramatisk spänning mellan det naturliga och övernaturliga föll i min mening lite platt på sin övertydlighet.

Så vad blir slutbetyget? Kanhända har det låtit lite negativt hittills, men jag får samtidigt känslan av att det kanske är så att jag är fel målgrupp för den här berättelsen – någonting jag bland annat baserar på det för mig obegripliga i att huvudpersonen flera gånger dricker sig till en minnesförlust tillsynes endast baserat på dåliga vanor. Texten i sig är hyfsat välskriven och det är inte i sig fel att ha en handling som är lätt att begripa sig på – allting måste ju inte vara nytt och överraskande. Så med risk för att vara något otydlig i min rekommendation vill jag nog ändå sträcka mig till att om man vill ha en lättsmält skräckroman på svenska så kan man helt klart göra sämre val än *Den som söker* – så länge man inte har för höga förväntningar.

- Peter Bengtsson

[Den som söker](#)

Ur Varselklotet (Spel)

Jag kommer inte ihåg när jag såg Simon Stålenhags bilder första gången, men troligtvis var det via någon länk postad på facebook. Det jag däremot kommer ihåg var wow-faktorn som bilderna skapade, den surrealistiska känslan av igenkänning och total dissonans som de gav mig. Jag var tio år gammal 1985, och bilderna klickade in på ett speciellt sätt som få andra moderna SF-verk har gjort. Bilderna visade ju det åttiotal som jag kommer ihåg, överlagrat av det åttiotal som aldrig fanns, en utmärkt grogrund för äventyr och fantasier. Jag tänkte inte då att de borde ha varit ett rollspel, men det var en lågoddsare att det skulle bli det när Fria Ligan började ge ut konstböcker med Stålenhags bilder. Och det är alltså rollspelet, *Ur Varselklotet*, jag nu tänker sitta och ha åsikter om. Frågan är dock om man kan plocka isär konsten och spelet; det är ju trots allt de där bilderna som förankrar hela spelvärlden på ett fantastiskt sätt. Vissa purister kanske skulle hävda att rollspel på intet sätt tarvar bilder, och att de bara utgör ett lager fluff som spelet borde klara sig utan; men det är bilderna som jag kommer tillbaka till gång efter annan. Det är bilderna som gör att jag kan plocka upp spelet och med stor glädje bara bläddra och drömma mig bort. Det är också bilderna som är mitt enda gnäll, men mer om det senare.

Ur varselklotet är en härligt tung bok som storleksmässigt motsvarar det jag har börjat se som standardstorlek för rollspel, och den sällar sig därför lätt till samlingen av rollspel man ofelbart börjat samla på sig. (För den som mot all förmodan inte samlat på sig en ansevärd mängd bra rollspel - vad är det för fel på er?) Både pärm och inlaga känns gedigna, med en i det närmaste perfekt tjocklek och känsla, och därför är det en fröjd att bläddra i boken, utan att ens ta innehållet i beaktande. Spelarna kan läsa de fem första kapitlen, och resterande sju kapitlen är till för spelledaren. Det är väldigt trevligt att de sista fyra kapitlen är färdiga äventyr, så att även de oerfarna kan komma igång relativt enkelt. Jag har läst för många rollspel där tillverkarna har lagt allt krut på regler, utrustning, världsbeskrivning, och ännu mer regler och specialfall, och i slutändan helt skippat ett enkelt introduktionsäventyr för att få igång spelandet. Introduktionsäventyren kan användas i sin helhet, eller enbart som inspiration för en egen variant av äventyr. Likväl, jag uppskattar det.

Regelmässigt baserar sig *Ur varselklotet* på *Mutant: År Noll*, men eftersom jag bara spelat det spelet en gång, är det svårt för mig att se om det är några stora skillnader som är värda att påpeka. Systemet är baserat på enbart t6:or, vilket gör att den som endast ha ett Yatzy hemma ändå kan komma igång och spela med enkelhet. Jag är personligen van med de äldre systemen, som till exempel *Earthdawn*, där det ibland kändes som att man behövde en smärre kista full med tärningar av olika obskyra typer för att ens kunna ta en promenad; och ibland kan det vara skönt att komma ifrån komplexiteten. Överlag gillar jag det avskalade, och jag har svårt att se hur man skulle kunna skala ner det hela mer, utan att helt göra sig av med tärningar och bara spela friformsrollspel och spåna fram historier tillsammans. Om man vill göra det, lämpar sig förvisso Stålenhags bilder och världsbeskrivningen utmärkt, men om man istället vill hålla sig lite old-school och ändå rulla några tärningar utan att det går till överdrift är det nedbantade systemet en god kompromiss.

[Ur varselklotet](#)

Jag kommer nu prata lite om regelsystemet, och om du inte är intresserad av detta är det bara att hoppa över stycket, och så ses vi igen i nästa. För er andra som stannar hos mig: Jag hoppas att det går att förstå min genomgång. Om inte, är felet mitt att bära. Basen i systemet är fyra grundegenskaper och tolv färdigheter, vilka tillsammans ger det antal tärningar du ska slå när det väl är dags att slå tärningar; det är verkligen inte allt som kräver tärningsslag. De tolv färdigheterna är alltså tre var från varje grundegenskap. Säg att man till exempel behöver slå ett färdighetsslag för Undersöka (Skärpa); slaget utgörs i detta fall av x antal tärningar från färdighetsnivån i Undersöka, och z antal tärningar från grundegenskapen Skärpa. Summa $y = x + z$. Tärningarna rullas, och beroende på hur svår handlingen som skulle slås för är, måste en (svårt), två (mycket svårt) eller tre (nästan omöjligt) tärningar landa på sexa. Det finns givetvis modifieringar som kan påverka slaget, rollkaraktärens allmäntillstånd eller dylikt, men grunden är precis så enkel som det verkar. Om slaget misslyckas får det konsekvenser för karaktärerna, vilket kan göra framtida slag svårare att lyckas med. Trots enkelheten kan man alltså inte gödsla med sina turpoäng och sitt allmänna välmående, då det i slutändan kan bli väldigt svårt att reda ut det äventyr man tillsammans försöker spela.

Det är också ganska enkelt att skapa en rollperson till spelet; särskilt som konstruktörerna har valt att inkludera en uppsättning arketyper som snabbar upp processen avsevärt. Borta är allt oändligt tärningsrullande som var så vanligt i tidigare karaktärsskapande (jag tittar på dig, *Dungeons & Dragons*); och ingen vid sina sinnens fulla bruk kommer nog att sakna det. Jag minns hur trist det var att spela med en karaktär där man var tvungen att placera dåliga slag på en obskyr dump-stat som kändes värdelös till att börja med. Om man därtill spelade med en... hur ska jag uttrycka det? En spelledare som var lite väl nitisk med reglerna! Då var det inte kul. "Jaha, du slog tre ettor för grundegenskap; vad sägs om att lägga det på Karisma?" Moderna rollspel har verkligen växt upp sedan dess. En grundidé måste ju ändå vara att man vill spela hjältar i sin egen berättelse. Det spelar ingen roll om hjältarna är trasiga på olika sätt, (shout out till *Noir*) så länge de ändå känns som huvudpersoner. Varför annars lägga tid på dem?

Huvudpersonerna är alla mellan tio och femton år gamla, och det är för mig uppenbart att man verkligen vill appellera till nostalginerven hos oss som var i den åldern på åttiotalet. Vilket givetvis inte gör något; jag älskar det! Spelet har sex grundprinciper, som presenteras väldigt tidigt och väldigt tydligt, och detta är också något jag gillar - skriv ut grundidéerna, så kan vi fokusera på att spela roliga äventyr tillsammans utifrån de premisserna. Vilka är då de sex principerna?

1. Din hemstad är full av konstiga och fantastiska saker
2. Vardagen är tråkig och oförlåtande
3. Vuxna varken hör eller ser dig
4. Slingans värld är farlig, men rollpersonerna kommer inte att dö
5. Berättelsen spelas scen för scen
6. Spelgruppen beskriver spelmiljön tillsammans

Grundprinciperna kan verka enkla, men det är skönt att ha dem uttryckta så direkt. Dessa principer är så viktiga i spelet att de kommer i stort sett först i boken. Förvisso nämns tärningar innan, men dessa sex principer är det som första kapitlet handlar om. Själva reglerna för tärningsslag kommer först i kapitel fem.

Till sist vill jag också nämna mitt klagomål från tidigare, det där med bilderna... Och nej, det handlar inte om att Stålenhags bilder i huvudsak kan beskrivas som “vanlig person i förgrunden, vänd bort från betraktaren, samt något jättestort och fantasieggande i fjärran”. Förvisso ligger det något i det, och om jag inte missminner mig har Stålenhag själv re-tweetat en mycket enkel tutorial gjord i Paint på exakt det temat. Nej, bilderna fungerar och är himla snygga. Så varför i all världen envisas layouten med att lägga dem över uppslagen? Det är väldigt vanligt att ett uppslag med bredden fyra textkolumner innehåller en bild över tre av kolumnerna. Det betyder alltså två kolumnbredder på ena sidan, och en kolumnbredd på andra. Det gör bilderna avklippta och i ärlighetens namn tycker jag att det är förstörande. Detta återkommer för övrigt i de artbooks som Fria Ligan har publicerat med Stålenhags andra bilder, och jag tycker inte alls om det. Å andra sidan; om det är det enda jag har att klaga på, är det kanske inte en så dålig produkt de har gett ut? Jag skulle rekommendera *Ur varselklotet* till alla som gillar rollspel, till alla som har den där nostalgiska längtan till ett alternativt åttiotal, eller överlag till de som gillar rollspel och vill ha en mycket speciell värld att äventyra i.

- Patrik Hultén

Nils Gulliksson

För alla er som på 1980-talet spelat rollspelen *Drakar och Demoner*, *Mutant* och *Chock*, samt häpnat över alla varelser i *Monsterboken* och *Monsterboken 2*, kommer här en snygg konstbok som tändar alla nostalgivibbar på alla cylindrar: *Nils Gulliksson – illustrationer och skisser*. Boken är sammanställd av Orvar Säfström (Fria Ligan, 2018) känd som filmkritiker i TV och rockmusiker, numera skribent, debattör och föreläsare om populärkultur.

Nils Gulliksson – illustrationer och skisser bjuder på de flesta svartvita illustrationer som förekommit, men även på tidigare opublicerade skisser vilket gör den än mer intressant. Vi får här följa Gullikssons utveckling från glad amatör till fullfjädrad illustratör och konceptskapare, med fokus på 1980-talet som var rollspelens storhetstid. Med god kunskap i genren ger Säfström en utmärkt analys av bilderna som även får kommentarer av Gulliksson, vilket ger en extra dimension. Illustrationerna får gott om plats i den här fullmatade boken, så när som på några få omslagsbilder som krympts ner lite väl mycket, men det är det enda minuset med boken. Att några illustrationer försvunnit under årens lopp är något man får räkna med, så det är även några som saknas då i stort sett enbart Gullikssons originalalster använts. Trycket är förnämligt i boken, särskilt där gråskalor använts, man ser tydligt skillnaden mellan olika pennor och färgtrycket är klockrent. Ett stort plus är att man i början av boken får se Gullikssons tidiga och ambitiösa, men lite tafatta projekt, vilket ger stor igenkänningsfaktor för alla de som sett Gullikssons bilder och sedan därhemma försökt rita något lika snyggt själv.

Gulliksson skapade redan i 16-årsåldern sina egna rollspelstillbehör, komplett med annonser, och kallade sina fantasykampanjer *Blackthorne*. Man får följa hans utveckling där stillastående eller sittande figurer mer och mer ersätts av dynamiska sådana, som från 1980-talets mitt blir så levande att de nästan verkar träda fram ur pappret, vilket i sin tur bidragit till bildernas popularitet. Stilen har influerats av framför allt Frank Frazetta och John Buscema, kända för illustrationer av *Conan barbaren*. Framför allt är det utvecklingen av tuschningen och skuggorna som avsevärt har förbättrat Gullikssons teckningsstil, i synnerhet när han 1985 vid 19 års ålder gick över till att använda pensel med gråskala. Detta var dock en tidskrävande metod som tyvärr orsakade att ambitionsnivån sjönk i takt med att deadline närmade sig, något som enligt Säfström tydligt syns på de olika bilderna. Trots det håller Gullikssons illustrationer genomgående hög kvalitet, i synnerhet efter 1986 då han börjar bli mer medveten om såväl målgruppen som vad illustrationen ska innehålla.

På ett uppslag får vi se tre bilder på en örnman, två skisser och så den som förekommer i *Monsterboken 2*. Första skissen är en bister man med yxa som sitter på knäna och i bakgrunden några blyertsstreck som antyder en flygande örn. Det rinner blod från yxans egg, men bilden känns statisk. Den här krigaren vilar efter striden. Nästa skiss är en ärrad krigare med svärdet på axeln och bakom honom en stor örn. Han är på väg åt vänster, det öga som inte har en lapp tittar rakt fram, en avsevärd förbättring. Men både mannen och örnen står stilla, ingenting händer i bilden. Den örnman som kom att publiceras är däremot i rörelse. Med en morgonstjärna i högsta hugg springer han rakt mot åskådaren, och bakom honom tornar en enorm stor örnskugga upp sig. En mycket suggestiv bild som förmedlar kraft, styrka och kampvilja. Tre bilder på en och samma örnman, men sinsemellan så olika!

[Nils Gulliksson](#)

En annan bild föreställer två raggiga troll med knölpåk och lans. De lufsar åt vänster, man upplever att ingenting kan hejda deras framfart, och de stinker rejält med tanke på de vertikala våglinjer och små flugor som visar hur det riktigt osar om dem. Ett av trollen har dessutom en pikant detalj som även Gulliksson är nöjd med: en piercing i halsskinnet! Och lite längre fram en bild från *Monsterboken 2* på en mörkgast som anfaller en krigare med svärd. Både svärdet, skidan och krigaren bildar diagonaler som ger rörelse i bilden, men det mest geniala är de vågräta linjer på den helt svarta mörkgastens konturer, som om han vore en skugga på en sliten videokassett, men som ger honom en ohygglig närvaro. Och när boken nästan är slut bjuds man på riktigt läskiga varelser, såsom Nefariten i färg från 1992, med starka kontraster i svart och rött, med ett ont korsliknande tecken på axeln och med två ruskiga vapen i ljusgrå metall, ett tandat svärd med stång som en hillebard och ett automatvapen. Och så själva nefaritens ansikte med sitt The Joker-grin och sina tre utstående hornspikar på den nakna, bleka skallen! En riktig rysare! Det är ögonen som brukar ge liv åt Gullikssons varelser, men här är de helt tomma men ändå stint seende!

Detta är ett av många lysande exempel där Gulliksson med sin sprudlande fantasi utvecklat de figurer han illustrerat, såsom den vampyr han ritat i medeltida dräkt så att den perfekt passar in i rollspelsmiljön. Jag kan inte annat än varmt rekommendera denna bok för både nya och gamla rollspelare, för alla dem som någonsin läst seriealbum med SF/fantasy och för alla dem som vill ha en inblick i vad som fascinerade tonåringarna på 1980-talet när dataspelen knappt trampat ut barnskorna, när det bara fanns två kanaler i TV och där internet och mobiltelefoner enbart var förbehållet rika finansmän. Jag ger denna konstbok fem fullfjädrade tuschpennor av fem, den anbefalles varmt åt alla rollspels- och fantasydiggare!

- Sandra Petojevic

Passagen

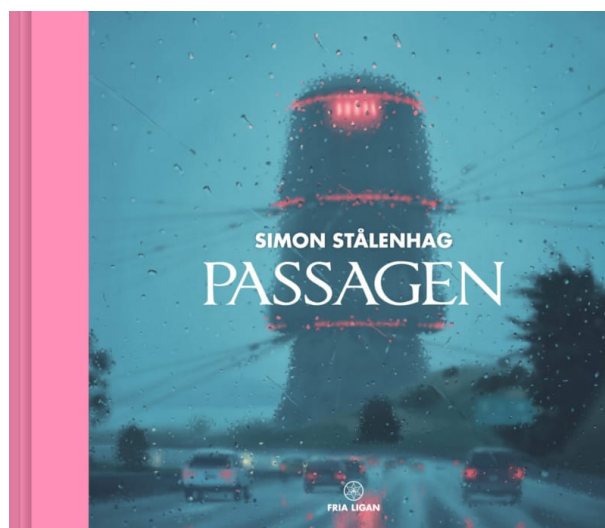
Passagen av Simon Stålenhag är en kort och på många sätt rätt enkel historia berättad med lite text och mycket bilder – men vilka bilder. Liksom tidigare verk — *Ur varselklotet* och *Flodskörden* – så är det illustrationerna som är huvudnumret i boken vilket fungerar bra, men också gör att boken framför allt riktar sig till en visuellt orienterad publik. Handlingen är som nämnt enkel, men lyfter hela boken genom att placera illustrationerna i ett mer konkret sammanhang och texten passar samtidigt på att fördjupa upplevelsen med ytterligare beskrivningar av miljön.

Finns det då någonting att klaga på överhuvudtaget? Jo, ett par saker kan man hitta om man letar lite. Illustrationerna är lysande, vilket gör det om något mer irriterande att se flera av dem utsträckta över hela

uppslagen med ryggen mitt i – själv hade jag nog föredragit utvikssidor om jag hade fått välja. Sedan är det handlingen som visserligen stödjer bilderna helt utmärkt, men som vid en närmare granskning känns ganska tunn. *Passagen* är en spektakulär framtidsvision men det stannar också vid visionen.

Så vad tycker jag då om *Passagen*? Den är utmärkt! Öppna boken och insup bilderna, förundras över dystopin som målas upp och de märkliga vidunder som härjar där. Men försök för allt i världen inte att läsa den som en roman, för då kommer den att falla oförtjänt platt.

- Peter Bengtsson

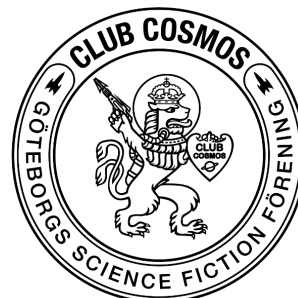
[Passagen](#)

Skrivtävlingar

I skrivandes stund pågår ett par fantastikrelaterade novelltävlingar och eftersom den här tidskriften förhoppningsvis läses av *Vän av noveller* snarare än *Vän av ordning* (någonting som konstateras i förordet till Brev från Cosmos #3), så tänkte vi att det kan vara lämpligt att nämna dessa här.

Club Cosmos novelltävling 2018

Club Cosmos håller en novelltävling med priser från Arne Sjögrens minnesfond (1500kr, 1000kr och 500kr till första, andra och tredje plats samt ära och berömmelse i ospecificerade mängder). Novelltävlingen slutar den 1 oktober 2018 och har det måhända lite udda upplägget att man får välja en titel och sedan skriva en novell till den. Tävlingen är klart den mest fokuserade med en maxlängd på blott 5.000 ord per novell, så några smygromaner blir det knappast. Mer information, titlar, inlämning m.m. finns på [Club Cosmos webbsida](#).

Fantastiknovelltävlingen 2018

I hålls också Fantastiknovelltävlingen som administreras av Ahrvid Engholm. Denna har slutdatum den 3 september 2018 och priser på 999kr, 600kr respektive 400kr för första, andra och tredjeplatserna. Tävlingen accepterar alla science fiction-, fantasy-, eller skräcknoveller med en maximal längd på 50.000 ord. För mer information om denna tävling, se [den här posten på e-post listan SKRIVA](#).

Fafner förlags romantävling

"Skriv en rymdopera och vinn ett bokkontrakt!" – så lockar Fafner förlag författare. Deadline är den 31 oktober 2018, och med tanke på den erforderliga längden (70.000 till 90.000 ord) så är det nog ganska brådskande om man inte redan börjat. Mer information om tävlingen finns på [förlagets webbsida](#).

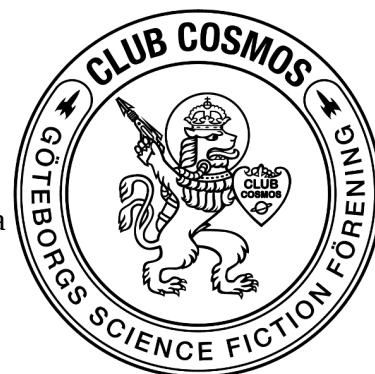
Svensk Sci Fi förlags novelltävling

"Hur ser Malmö ut år 2048?" den frågan vill det nystartade förlaget Svensk Sci Fi ha svar på i novellformat. Deadline är 31 november 2018 och tävlingen specificerar en minimilängd hos bidragen på blott 2.000 ord samt en maxlängd på 12.000 ord. Mer information om tävlingen finns såklart även här på [förlagets webbsida](#)

Västsvenska föreningar för science fiction och fantasy

Club Cosmos – Göteborgs litterära science fiction-förening

Club Cosmos, grundad 1954, är Sveriges äldsta aktiva science fiction-förening. Klubben har ett sextiotal medlemmar och även om föreningen främst är inriktad mot litterär science fiction så diskuteras allt från film till radio och musik. Club Cosmos träffas den andra tisdagen i varje månad på puben The Rover i Göteborg. Förutom pubträffar ordnar föreningen bland annat picknickar i Slottsskogen, biobesök på science fiction-filmer och olika kongresser. På kongresserna hålls seminarier, föredrag, hedersgästtal, middag och auktioner. Club Cosmos är en förening för dem med ett brett intresse för science fiction och klubben är dessutom stolt sponsor till föreliggande noveltidskrift.

Web: <http://clubcosmos.net>

E-Post: info@clubcosmos.net

Mithlond – Göteborgs Tolkiensällskap

Mithlond är en förening för alla som är intresserade av J.R.R. Tolkiens magiska värld. Föreningen grundades 1981 och har idag ett sjuttioatal medlemmar. Det är en litterär vänskapsförening som samlar personer av alla olika åldrar och övertygelser kring ett gemensamt intresse för fantasy och Tolkien. Medlemmarna gestaltar karaktärer från Tolkiens värld som de själva valt. Alver, hobbitar, dvärgar, människor (och en och annan mer ljusskygg varelse) träffas och har trevligt tillsammans. Några gånger per år arrangerar Mithlond större fester (med banketter, dans och ceremonier). Den mer vardagliga verksamheten sker till stor del i mindre gillen för bl.a. språk, böcker, historia, hantverk, spel, musik, dans, mat och dryck. Aktiviteterna involverar allt ifrån djupdykningar i Midgårdens historia till hantverksträffar vidare till bara lättsamt umgänge över kakor och te.

Web: <http://mithlond.se>

E-Post: lots@mithlond.se

Steampunk Göteborg – För de steampunkintresserade

Steampunk Göteborg är en ideell förening för alla er som är intresserade av ämnet. Oberoende av om ni är nybörjare utan en knapp aning om vad ni ger er in på, eller redan har byggt en egen ångdriven robotelefant, är alla välkomna.

Föreningen och dess medlemmar anordnar event, träffar och workshops för att främja den växande steampunk-kulturen i Göteborgsregionen samt skapa en social plattform där likasinnade kan träffas, dricka te och ha trevligt.

Web: <http://steampunkgbg.se>

E-Post: info@steampunkgbg.se

West Coast Trekkers – Förening som visar Star Trek på bioduk

West Coast Trekkers, WCT, grundades 1996. Fyra gånger om året arrangerar WCT Star Treffar då de visar Star Trek-avsnitt eller långfilmer på bioduk. De har också boktreffar, pubkvällar och föredrag. På treffarna har WCT utlottningar av priser och de har även olika tävlingar i form av Fan Art (skapa Star Trek-konst i valfritt material) och kostymtävling (hemmasydd uniform eller annan klädsel som inspirerats av Star Trek).

Web: <http://www.trekkers.se>

Kalendarium

Notera att medlemskap eller inträdesavgift kan krävas för vissa evenemang. För mer information, se respektive arrangörs hemsida. Ändringar kan förekomma närsomhelst.

Datum	Evenemang	Arrangör
Juli 2018		
3/7	Ölkväll	Mithlond
7/7	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
10/7	Pubkväll	Club Cosmos
25/7	Bokgille	Mithlond
Augusti 2018		
4/8	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
7/8	Ölkväll	Mithlond
14/8	Pubkväll	Club Cosmos
29/8	Bokgille	Mithlond
September 2018		
1/9	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
4/9	Ölkväll	Mithlond
11/9	Pubkväll	Club Cosmos
26/9	Bokgille	Mithlond
Oktober 2018		
1/10	Deadline för novelltävling	Club Cosmos
2/10	Ölkväll	Mithlond
6/10	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
9/10	Pubkväll	Club Cosmos
20/10	Kongress	Club Cosmos
31/10	Bokgille	Mithlond
November 2018		
3/11	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
6/11	Ölkväll	Mithlond
13/11	Pubkväll	Club Cosmos
28/11	Bokgille	Mithlond
December 2018		
1/12	Steampunkfika	Steampunk Göteborg
4/12	Ölkväll	Mithlond
11/12	Pubkväll	Club Cosmos
Uppdaterad 2018-07-27		

Planerar ni ett evenemang? Skicka e-post till info@clubcosmos.net och berätta.

Adjöss och tack för fisken

Nu är det slut på detta något försenade numret av *Brev från Cosmos*. "Försenade?" undrar ni kanske – jo det var tänkt att komma ut i maj, men så blev det tyvärr inte. Nu tar vi dock nya krafter och eftersom vi efter förseningen faktiskt befinner oss lite närmre framtiden så har vi ju på sätt och vis även vunnit tid. På den obevekligt positiva tanken avslutar vi så det här numret om dystopier och önskar alla läsare välkomna i nästa nummer igen!

-Peter Bengtsson